

בעזרת ה' נעשה ונצליח
עלון מיוחד
חג הסוכות
תשפ"ד
גליון תרי"א
שנה י"ג

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

מפי ספרים וסופרים

הלולב והמחוג - אם אפשר לקלקל, כך אפשר לתקן

הרכיב הצדיק את ראשו לאחוריו, פניו החזירו והוא קרא: "הוי, השעון, השעון היקר, נעצרי!" והתמרמר: "מה יאמר למלך, כיצד יבוא לפניו. איך יחזיר לו את השעון היקר"...

ולפתע נשמעה חבטה חזקה, והמשכיל שבא לצחוק וללעוג, התעלף. והתעלף מטעם כי הבין את הנמשל. והבין שאין זה סתם סיפור. המלך מלכי המלכים, יש לו שעון עדין ויקר שהוא משתעשע בו כביכול, הן הנשמות הקדושות שבגנזי מרומים. מה עשה, הפקיד בידינו את הנשמה הטהורה, פקדון כה יקר, שיש לטפל בו בעדינות, "למתוח את הקפיץ", להרבות בתורה ובמצוות. אבל אנחנו הזנחנו את יעודנו, הלכנו שולל אחר הברק החיצוני, נפנינו לשעשועי הבל - והשעון נפל, התעקם, נעצר! הוי מה נאמר למלך, כשיבוא לבקש את פקדונו, באלו פנים נושיט לו את השעון?! השעון שנעצר, שאינו פועל... השעון, שמחוגו התעקם...

ובכן, בסיפורנו הרב החוויר, המשכיל התעלף, ואנו עומדים נכלמים ונבוכים ביוה"כ. הוא היום בו נדרשנו לתת דין וחשבון על "השעון" היקר שניתן בידינו. בו הודינו בשברון לב שאין הוא הולך כראוי, שהוא... נעצר!

אכן כן, אשמנו, מעלנו. אבל - נתבונן מעט בסיפור, ונראה שהשעון לא נשבר, המנגנון לא התנפץ, הגלגלים לא נסדקו. המחוג התעקם, והשעון נעצר. ובכן, ניישר את המחוג, בעדינות ובתשומת לב, ונשמור עליו מעתה בשבע עינים! וזהו לקחו האמיתי של הסיפור!!!

כי הנשמה, חלק אלוק ממעל היא, לא נשברה ולא נסדקה. ואם התעקמה - ניישרה! וזהו ג"כ ליקחו האמיתי של יום הכיפורים - וכמה דומה הלולב למחוג המתוקן, המיושר!

לפיכך חג הסוכות זמן שמחתנו הוא, כי נחושים אנו בדעתנו ליישר דרך, לתקן נתיב, ולחסות ב"צילא דמהימנותא" (עייין בזוה"ק ח"ג ק"ג, ב). ובמה יוצאים אנו בסוכות, בלולב שהוא שרביטו של מלך. ומנפנפים בו, וזהו גם המחוג שהתיישר! (מיוסד עפ"י הספר "מעייין המועד")

חג הסוכות, זמן שמחתנו באהבה מקרא קודש. ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. לכאורה נשאלת השאלה האם אין מעבר חד מדי, דהיינו שרק לפני חמשה ימים עמדנו יחפים, מעונים, בצום ובתענית, ייחלנו ושיזונונו לישועה, הכינו על חטא, בבושה וכלימה הודינו כי אין בנו מעשים, כי באנו בידיים ריקות, בצרור מלא עוונות, ביקשנו רחמים, חנינה, מחילה. שבורים ורצוצים היינו, כפופי קומה, ועתה, בטרם עבר שבוע, נזקפה הקומה, הכל חלף עבר, וכבר - זמן שמחה?

ופירוש במדרש (ויק"ר ל', ב) משל למה הדבר דומה, לקבוצה שהתייצבה למשפט. כיצד נדע מי זכה בדין, מי שהדיין העניק לו את שרביטו, הוא הזוכה. כך כל באי עולם עמדו לדין, ישראל והאומות. אז כיצד נדע מי זכה? יוצאים ישראל בלולבים זקופים, בשרביטו של מלך, ומכריזים בכך על נצחונם. ודבריו הק' של המדרש, דברי אלוקים חיים הם. אבל, אמת, מי שבא בשברון לב לבקש רחמים, זועק "על מי בטחתי כי מרדתי", וזוכה לנס של חנינה, האם יצא לנפנף בשרביט כמנצח, האם לא יסתיר פניו מבושה?

ומענין לענין באותו ענין. נזכיר כאן את המעשה שהיה אצל הרה"ק ר' ישראל מרוז'ין זצ"ל שהגיע לעיר א', ונהרו כולם ובאו להתעלות במחיצתו. היה שם אדם מהצד שלעג לאורחות הצדיקים והליכותיהם. אמר בליבו: אלך ואראה, ואמלא פי שחוק. הלך, ומצא את הצדיק יושב, והכל עוטרם אותו במעגל. נשא הצדיק את עיניו השמימה, וראהו, ופתח וסיפר: מעשה במלך גדול, שהיו לו כל שכיות חמדה. מכולן יקר היה לו שעון כיס אשר היה עשוי זהב ומשובץ באבנים יקרות, מלאכת מחשבת עדינה ונפלאה, והיה משתעשע בו תדיר.

יום אחד הוצרך המלך לצאת למסע ברחבי ממלכתו. פנה אל אוהבו, השר היושב הראשון במלכות, ואמר לו: הריני מפקיד בידך את השעון היקר, אוצרי החביב. והשגח עליו כבת עיניך! השר הבטיח, והמלך נסע לדרכו. ושעון, כידוע, יש למלאות בכל יום, ולמתוח בעדינות את הקפיץ השביר. נטל השר את השעון, וזהרורי הילומיו נצצו. התפעל ושיחק בו, ונשמט מידו. נפל ארצה, המחוג התעקם, והשעון נעצר, השעון היקר.

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

ישועה בזכות הריקודין

שמעתי כי רבינו בעל "ישמח ישראל" זי"ע, ראה איש אחד ששמח מאד בשמחת תורה, ועשה תנועות משונות ברקידתו לכבוד התורה, עד שהיה נראה כאחד שיצא ח"ו מדעתו. ואותו האיש היה חשוך בנים ל"ע, ואמר רבינו זי"ע כי מיכל בת שאול מתה ששחקה על דוד המלך שביזה עצמו לכבוד התורה, קיבלה עונשה שלא היה לה ולד עד יום מותה, ומכיון דמדה טובה מרובה ממילא מי שמבזה עצמו לכבוד התורה ראוי שיהי' לו ישועה ויזכה לבנים, ונתקיימו דברי רבינו ובאותה שנה נפקד אותו האיש בבן זכר.

כ"ק מרן אדמו"ר האמונת משה" צוק"ל, "צדיק באמונתו"

שד שלא ירגל לשקרה

לפרש דברי הפייט (רשות לחתן בראשית) לשמחת תורה, "על זאת מתכיפין התחלה להשלמה בתדירה שד שלא ירגל בעם זו לשקרה", ופי' הפייט הוא עפ"י המדרש הובא בסידור כל בו (קריה"ת במועדים, ע"ש, ועי' מטה משה תקע"ו), שבשעה שסיימו ישראל את התורה, הולך השטן לפני הקב"ה לטקרג עליהם, ואומר, ישראל לומדים תורה ואינם מסיימים אותה, ומיד

מצד שאלתינו ומצד גדולת רוממותך הושיעה נא

אנו והו הושיעה נא (סוכה מב.) כל הראשונים פירשו לשון הז"ל, ואולי אפשר לפרש, כי הנה אנחנו מבקשים להשי"ת שיושיע לנו בזכות ב' דברים, א' מצד שפלותינו, כמו שאנו מתפללים (בשמו"ע) ראה נא בעינינו, והב' מצד גדולת ורוממות הבוב"ה שהוא עד חקר, וכמבואר במדרש וברש"י (תהלים כ"ה, י"א) וסלחת לעוונתי כי רב הוא, נאה לרב לסלוח עון רב, כי בזה ניכר גדולת ורוממות הבוב"ה ביותר, וע"ז מרמזים הב' שמות האלו היוצאים מהפסוקים, שם 'אני' יוצא מהפסוק (שם צ"ב, י"ח) אם אמרתי מטה רגלי חסדך ה' יסעדני, שתבטיש בשפלות עצמינו ובחטאינו המרובים עד שכמעט אמרנו נגזרנו ח"ו ואין תקומה, אולם זה סברינו ותוחלתנו כי חסדך ה' יסעדנו, ותבטיש בשפלותנו ותראה לפניך ענינו, והשם השני 'זהו' יוצא מהפסוק (שם קמ"ה, ג) גדול ה' זמחול'ל' מאוד זלגדולתו' אין חקר, היינו שלגדולת הבוב"ה אין חקר ויושיע לנו בגדולתו וברוממותו ונאה לרב לסלוח לרב, וזהו תפילתנו 'אני והו' היינו בכח ובהנהגת הב' שמות אלו, היינו מצד עצם שפלותנו, ומצד גדולת רוממותך 'הושיעה נא'.

(ישמח ישראל)

לכל קוראי ותורמי והוגי הגליון, ולכל בית ישראל א גוטען קויטעל

שתזכו לנמר חתימה טובה, ולחג שמח, ותתברכו בכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות

בשמיימים אותה, אומר לו הקב"ה הלא סיימו אותה, והוא משיב אעפ"י שמסיימים אינם מתחילים אותה, וכשמתחילים אותה ע"י התן בראשית משיב הקב"ה הלא התחילו, נמצא שאין יכול לקטרג, ועל שם זה נקרא שמחת תורה, עכ"ל. וזה כוונת הפייטן בדרך פשוט. ואנחנו הסברנו הדברים, דעיקר כלי לקיום התורה ולימודה היא הכנעה, וכמאחז"ל (תענית ז', ע"ש) מה מים אינם שורים אלא במקום נמוך כך התורה, ולא תמצא התורה בגסי הרוח (עירובין נ"ה.), ושיהי' ההכנעה באמת וענוות צדק. וזה קטרוג השטן קודם שסיימו, היינו שאינם לומדים את התורה בשלימות כראוי באימה ויראה ברתת ובזיע ע"מ לקיימה, שהמעשה הוא סוף לסיום המחשבה, ואח"כ כאשר מסיימים, היינו שבכח השמחה וההקפות התעוררו בתשובה, ותקנו את אשר פגמו בהתורה, מיד הוא מקטרג שהם בעיני עצמם חשובים וגסי הרוח שכבר למדו התורה והשיגו השגת התורה, אשר זה הוא גיאנות ושטות, כי לא יוכל לידע ערכה, אשר ארוכה מארץ מדה, והחקר אלו-ה תמצא (איוב י"א, ז), ולזאת כאו"א מתחיל תיכף

התורה, שמעידי על עצמו שעוד לא התחיל אפילו קצה מהתורה, וצריך להתחיל מחדש, וכל כמה שהגדיל מדתו בלימוד התורה יודע יותר שלא השיג וצריך להתחלה, וזה הוא פי' הפייטן, שד, היינו השטן, שלא ירגל בעם זו לשקרה, שלא יכניס השקר ללב בניו. "ישמח ישראל"

ישיבה בסוכה

מעשה רב ידענא בהחסידי המפורסם רבי יעקב שמעון מוורקי צ"ל גיסו של כ"ק מרן אדמו"ר הרבי הזקן (הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר) זי"ע בסעודת יו"ט בחג הסוכות והיה נדמה לרבי יעקב שמעון שמרן הרבי הזקן זי"ע שכח מלברך לישב בסוכה, ואמר בחשאי למרן זי"ע לישב בסוכה, והקפיד כ"ק מרן אדמו"ר הרבי הזקן זי"ע ע"ז ואמר האיך נחשד ישראל בעיניך לישב בסוכה וישכח לברך את הברכה, והכפיל דבריו כמה פעמים והחסידי הנ"ל נענש ע"ז ר"ל באותה שנה.

"אמונת משה" ויקרא, ע"ד טו"א

מעשי צדיקים

עמי במחיצתי בזכות ולא בחסד

להיכנס לסוכתו של בעל האכסניה שלו, לקדש על היין ולברך "לישב בסוכה", הוא הופתע לראות כי אין מניחים לו להיכנס לסוכה, הוא ביקש והתחנן ואף דרש ותבע במפגיע, אך כל זה היה ללא הועיל, וכי מה הוא יכול לעשות? הוא יכול כמובן לעשות קידוש בבית, אבל איזה יהודי יותר על קידוש בסוכה, שלא לדבר על אכילת כזית בסוכה, ודווקא בלילה הראשון של חג הסוכות, כאשר ראה שלא יעזרו לו כל טענות ומענות, פנה היהודי שלנו אל יהודי אחר הגר בשכנות, הוא ביקש להתלונן באזניו על חוצפתו של בעל האכסניה שלו, ולבקש רשות לעשות קידוש ולאכול כזית בסוכתו, אולם להפתעתו הרבה, גם שכן זה סירב לתת לו להיכנס, ותוצאות דומות השיג גם אצל שאר השכנים.

מבולבל ומיואש רץ היהודי בעל האתרוג המהודר אל רבי לוי יצחק הצדיק מבארדיטשוב, הוא הבין כי כנראה היתה זו הוראה של הצדיק, שלא יתנו לו להיכנס לאף סוכה אחת בעיר, כשדמעות עומדות בעיניו קבל היהודי באזני רבי לוי יצחק מבארדיטשוב כי הנה מסרבים לתת לו להיכנס לאף סוכה בעיר, והרי זה עוול שלא נשמע כמוהו, "וכי כך משלמים לי בעד הטובה שעשיתי שהסכמתי להישאר כאן לחג, ולהתגלגל בבתי זרים במקום להיות בביתי עם משפחתי, וזאת כי הסכמתי לזכות את בני העיר בברכת ארבעת המינים, ולבסוף לא נותנים לי לקיים את מצוות הישיבה בסוכה".

הצדיק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב ניסה להרגיע את היהודי באומרו: כי הרי הדין הוא שאם אין אתרוג לא מברכים, הוא הדין לגבי סוכה אם אין, אזי אין, ומחמת אונס פטורים מן הסוכה במקרה כזה, "הרבי ודאי צוחק ממני, מה פירוש אין סוכה? הלא יש בעיר סוכות רבות, רק שלא נותנים לי להיכנס לתוכן, הייתי נותן הכל, רק שיתנו לי להיכנס ולקיים את מצוות ישיבה בסוכה", אמר היהודי בעל האתרוג.

"אם תוותר לי על ההבטחה שנתתי לך בדבר חלקך בגן עדן על ידי, אדאג לך שיתנו לך להיכנס לסוכה", אמר לו הצדיק בארשת פנים שלווה, תנאי זה שהציג לו הצדיק בלבב את היהודי שלנו עוד יותר, הוא החל חוכך בדעתו כשנראה בעליל שההחלטה קשה עליו ביותר, ואכן הניסיון שהועמד בפניו היה גדול, האם כדאי לו לוותר על הבטחה שכזו להיות במחיצתו של הצדיק בגן עדן, וזאת בשביל קיום מצוות סוכה, או שכדאי לו לשלם את המחיר הגבוה של אי קיום מצוות סוכה בשביל הבטחה גן העדן.

לאחר שהוא שקל בדעתו שעה ארוכה, החליט היהודי לוותר על ההבטחה כדי שיוכל לקיים מצוות הישיבה בסוכה, הוא הודיע על כך לרבי לוי יצחק מבארדיטשוב. עתה נהרו פניו של הצדיק מבארדיטשוב שניגורן של ישראל, והוא אמר ליהודי: "עכשיו אחרי שויתרת על ההבטחה, אני חוזר ומבטיח לך אותו דבר, כל מה שרציית הוא שתזכה בחלקך בעולם הבא עמי במחיצתי בזכות ולא בחסד, וכיון שגילית מסירות נפש כה רבה בשביל קיום מצוות הישיבה בסוכה, הרווחת את חלקך בגן עדן, ומעתה הוא נתון לך כדת וכדין".

סיפור זה קרה בשהנה אחת בעיר בארדיטשוב: חג הסוכות התקרב, ובא אתרוג עדיין לא היה נמצא בכל העיר, אפילו זקני העיר לא זכרו מחסור כזה באתרוגים, שבלעדיו אי אפשר לקיים מצוות ארבעת המינים הקדושים בחג הסוכות, הרה"ק רבי לוי יצחק בן שרה סאשא מבארדיטשוב זיע"א הצטער צער רב על העדרו של אתרוג מעירו לקראת חג הסוכות, הוא שלח שליחים לכל הישובים והעיריות שבסביבה, וציווה עליהם לחפש ולקנות אתרוג בכל מחיר, ולאחר כל המאמצים והחיפושים, העלו השליחים חרס בידם ושבו בידיים ריקות.

ביקש אותם רבי לוי יצחק שיארבו ליהודים עוברי דרכים, ואם יימצא אצל מישהו אתרוג, ישלחו אותו למוכרו בדמים מרובים, או לפחות להסכים ולשהות בחג הסוכות בבארדיטשוב, ולזכות בכך את בני העיר במצווה הקדושה של ארבעת המינים. ואכן באחד הימים נמצא יהודי שנעדר מביתו זמן רב, ולשמחתו כבר היה בדרכו לביתו ולמשפחתו אחרי הנדודים הרבים, ברשותו היה אתרוג מהודר ביותר יחד עם לולב, הדסים וערבות, "קומפלט" שלם שבני בארדיטשוב היו נותנים כל הון שבעולם כדי לקנות אותו, השליחים שאלו את היהודי אם הוא מוכן למכור להם את ארבעת המינים? בהדגישם כי הם לא יעמדו אתו על המקח, אלא ישלמו לו כמה שרק יבקש מהם, היהודי סירב בכל תוקף, באומרו כי האתרוג נקנה על ידו לשימוש האישי, והשיג אותו לאחר מאמצים מרובים ואינו עומד כלל למכירה.

בלית ברירה הפצירו בו השליחים שיזאיל לפחות לעשות את חג הסוכות בעירם, והם יתייחסו אליו בכבוד רב, כאל אורח חשוב מאוד המזכה את כל העיר במצווה הגדולה, אולם היהודי השיב להם כי אין באפשרותו להיענות לבקשתם, כאשר לא היה בביתו זה זמן רב, ועז רצונו לכלות את החג בחברת אשתו וילדיו, כאשר כלו כל הקיציץ הצליחו השליחים רק לשכנע את היהודי שכאשר יעבור על יד העיר, יסכים להיכנס לזמן קצר אצל הצדיק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב.

כאשר נכנס לביתו של הצדיק, קיבלו רבי לוי יצחק בשמחה ובסבר פנים יפות, וניסה להשפיע עליו שישאר לחג בעיר, והסביר לו איזו זכות גדולה תהיה זו בשבילו לזכות את כל הקהילה הגדולה במצוות ארבעת המינים, היהודי שגעוגעו למשפחתו גברו עליו, סירב לבקשתו של הצדיק, רבי לוי יצחק ניסה שוב ושוב לשכנעו בכל מיני שכנועים, אולם הוא לא התרצה, וכאשר התברר כי כל הדברים הם אך לשווא, אמר לו הרב הקדוש רבי לוי יצחק מבארדיטשוב: אם תישאר כאן לחג הסוכות אני מבטיח לך כי תהיה אתי במחיצתי בגן עדן. להבטחה זו לא יכול היה היהודי לסרב, הוא הסכים לוותר על שהייה בחג במחיצתם של בני משפחתו, ולהישאר בבארדיטשוב לכל חג הסוכות, ולתת לכל בני הקהילה לברך על האתרוג שלו, מיד סידרו לאורח אכסניה מכובדת, והבשורה הטובה כי הנה יש אתרוג לחג נפוצה חיש מהר והעיר בארדיטשוב צהלה ושמחה.

בלילה הראשון של סוכות אחרי תפילת ערבית, כאשר היהודי האורח ביקש

והיית אך שמח

נכתב ע"י הרה"ח יהודה משה מקובר שליט"א

ונעלה מאוד. כי שמחה משרה על איש ישראל רוגע גשמי ורוחני, כי אינו נלחץ משום מקרה שאירע עימו, כי יודע הוא שהדאגה לא תעזור לו כלום.

חג הסוכות בו נצטוונו בפירוש בתורתנו הקדושה, 'והיית אך שמח', ומוטל עלינו חוב גדול ונורא לשמוח ולשמח את עצמנו. ענין השמחה הוא דבר גדול

אלא אדרבה היא תשפיע עליו עצבות ומרה שחורה חס ושלום, ואדרבה כשמשמח את עצמו גורם לעצמו ולכלל דברים טובים.

מה עוד ששמחה תמידית היא מצוה כדכתיב 'עבדו את ה' בשמחה', והיינו שאנחנו חייבים לעבוד את השי"ת מתוך שמחה וטוב לבב, כי לא כל אדם זוכה להתקרב למלך בשר ודם, אשר מלכותו אינה מלכות של נצח, וכשרוצה האדם הנלבב להכנס לטרקליו של המלך, כמה הכנות מוטל עליו לעשות, וכמה אנשים הוא צריך לרצות עד שזוכה להכנס למלך, וגם אז הוא נרעש ונפחד והוא צריך להתחנן לחסדיו של המלך, אולם אנחנו שזכינו שיש לנו אב בשמים שתמיד דלתו פתוחה לפנינו בניו האהובים, ורק מחכה שנעזיר ונבקש ואזי הוא יריק וישפיע עלינו ממרום, בוודאי שאנחנו חייבים להיות בשמחה.

ואם ישאל הבן ויאמר, כיצד הנני יכול להיות בשמחה, הרי אין לי את מה שהנני צריך, ולא הגעתי למילוי צרכי הגשמיים ואיך אני יכול לשמוח, ובפרט אנשים שלא עלינו מסובבים בצרות ה' ירחם. על זה כבר אמר כבוד קדושת רבינו האמרי מנחם ז"ע, דהנה במאורן של ישראל מביא בשם האדמו"ר הזקן השרף הרבי רבי יחיאל ז"ע על הפסוק והיית אך שמח, שהראשי תיבות

זה 'שוא', ואמר בקודשו סיו בעסער אפלשע שמחה פיך אארליכע מרה שחורה, היינו שעדיפה שמחה שאינה אמיתית מעצבות שהיא אמיתית, ואמר לי רבינו האמרי מנחם, שאם איש מישראל נמצא במצב קשה ומרגיש שאינו יכול לשמוח רח"ל, ובכל זאת הוא מחזק את עצמו ומתעלה ושמח, הקב"ה עוזר לו שתהיה לו שמחה אמיתית ושלומה.

דבר נוסף הוא שהיצר הרע חפץ בעצבות, כי אז הוא יודע שהוא הצליח במלחמה וחס ושלום ינצח את איש ישראל ויכול להביאו חס ושלום לשאול תחתית, כי כך דרך לוחמי המלחמה שהם מנייסיים לייאש ולהעציב את מי שנלחם כנגדם, וברגע שהוא מתייאש ומרגיש שזהו, אזי המלחה הוכרעה והוא מנוצח. הוא הדבר במלחמת היצר שהוא מנסה שאיש ישראל לא יהיה בשמחה, כי הוא יודע שעל ידי שמחה אנחנו יכולים להגיע לדרגות גבוהות ונעלות, על כן הוא מהסה בכל זמן ועת להעציב את רוחנו ונפשנו, אבל עלינו מוטלת החובה ביתר שאת וביתר עוז להיות בשמחה תמיד.

יהי רצון שנזכה תמיד לשמוח בחלקנו, ושהשמחה תשרה במעון כל עם ישראל תמיד אמנ,

משל ונמשל

הושענא למענך אלקינו הושענא נא

ובתמים, מה מאוד הוטבו דבריו ומצא חן ושכל טוב בעיניו ובמקום רוגז, נהפך עליו ברחמים ויפקוד להטות עמו חסד ולהטיב אחריתו. הנמשל: כן הוא עמנו היום ביום הושענא רבא אשר מיום ר"ח אלול הופיע ובא אלינו מלכנו מלך הכבוד יתב"ש, ומני אז ניתן לפנינו האפשרות להיות דורש ה' בהמצאו ולקוראו בהיותו קרוב, ודלתות שמים נפתחו לבוא לפניו ולשפוך לב כמים אל א-ל שבשמים, "כי לא בזה ולא שקץ ענות עני" ובשועו אליו ישמע ויושיע, ובעוה"ר לא שמנו לב לזה משך כל ימי הסליחה והרחמים, החל מר"ח אלול וימי הסליחות ימי הזכרון הרת עולם ובין כסה לעשור, וביום הכיפורים זמן כפרה לכל עוונותינו, וכן בכל משך הימים אשר פרס עלינו חג הסוכות את שלומנו, לא עשינו להטיב מעשינו כל צרכנו, ורק עכשיו ביום האחרון של ימי הרחמים אשר המלך מ"ה הקב"ה עודנו אתנו, יום הושענא רבה אשר בו מסירת הפתקין, נתעוררנו לבוא אל שער המלך טרם נועל השער לפני הדופקים, ואיך לא יכסה הבושה את פנינו לבוא לפני המלך ביום האחרון לבקש ממנו סליחה ורחמים, תחת אשר יהיה עלינו להיות זריזים מקדימים ולא לזלזל בימים האלו אשר יעבורו, אמנם מענה אחת יש בפנינו ובפיות עמנו בית ישראל כי לא למעננו באנו לבקש כי אם למענך אלקינו ובכך הושענא למענך אלקינו הושענא.

(בשם הישמח משה מאוהעל ז"ע"א)

מידת הכרת הטוב

להתפרנס ולמצוא אוכל, ניסה למצוא מקום מגורים וכו', לצערנו לא עלה הדבר בידו, רעב ונושפל הוא הסתובב ברחובות, כשראה אותו אותו אדם, קרא לו ואמר שהוא רואה שהוא אינו מסתדר לבד ולכן, הוא יקבל אותו שוב בשמחה לביתו כפי שהיה עד כה. מאותה שעה ואילך ידע אותו יתום כיצד להודות למטיבו, העובדה שנישל אותו מכל הטובה שהיתה לו, החדירה לדעתו את הידיעה שעושים עמו חסד תמידי ועליו להכיר טובה ולהודות על כך.

הנמשל: האדם חי בעולמו של הקב"ה, וה' משפיע עליו חסד תמידי ללא הרף, אולם האדם שהורגל לכל זאת אינו חש בטובה הגדולה ואינו יודע להודות לה' על כך, אולם כאשר האדם נקלע ח"ו לצרה או כפוקדת אותו חלילה מחלה, אזי הוא מביין שכל חייו וכל נשימה שלו הינם חסד שהבורא יתברך מעניק לו באותו רגע, באותה שעה הוא לומד גם כיצד להודות לה' על חסדיו התמידיים, והוא מכיר טובה לה' על כל מה שהוא עושה למענו תמיד.

(עפ"י הבן איש חי ז"ע"א)

משל למה הדבר דומה: למלך אדיר במלוכה שנסע לאיזה עיר בארץ ממלכתו ולפני שבא לשם לשכון כבוד, הוציאו קול במחנה כי המלך מגיע לעיר וישעה שם לזמן מוגבל, ולכל אחד יותן האפשרות לבוא לפניו, להתחנן על נפשו ולבקש את צרכו ומבוקשו ותעש, כי חפץ חסד הוא ורוצה להטיב עם עמו ונחלתו, וכן היה שבמשך כל הזמן שהיה המלך שוכן בקרבתו באו כל העם לפניו בשאלתם ובקשתם, ובהגיע יום האחרון יום אשר בו נוסע המלך ועוזב את העיר, הכריזו והודיעו לאמור "המלך נוסע", ויהי ביום ההוא יוגש איש אחד אשר טרם ביקש את בקשתו, ויתייצב לפני המלך לבקש בקשה, וכראות המלך את זאת נתמלא חימה ושאל ברוגז למה התרשלת והתמהמת לבוא עד הנה ביום האחרון כאשר אנכי מתכוונן לנסוע, הלא היה לך די זמן לבוא ולהתחנן לפני, ואין זו הדרך להתעצל ולזלזל עד כדי כך ולהשאיר את זאת ליום האחרון, וענה האיש הלזה ואמר: אדוני המלך אל יחר אפך בעבדך כי דרכי ומחשבותי לא כדרך ומחשבות שאר בני אדם אשר באו לפני המלך רק כדי לבקש את מבוקשם וטובתם, כי כל הדורש רק לטובת עצמו דורש ומקבל שכר, לא כן אני עבדך לא באתי הנה לבקש בעד עצמי, כי אם לבקש בעד המלך וטובתו לבדו, וכשמוע המלך את דברי עבדו הנאמרים באמת

בספה"ק "חובת הלבבות" כתוב שמידת "הכרת הטוב" היא אחת המידות הבסיסיות והכרחיות בעבודת השי"ת, והסיבה לכך שהאדם לא מכיר טובה לבוראו, היא מפני שחושב שהכל מגיע לו.

משל לזוג שבמשך שנים רבות גידלו בביתם יתום ודאגו לכל מחסורו. היתום הרגיש בביתם כבתוך שלו, ולא חש שלמעשה עושים אתו חסד במשך שנים כה ארוכות, באחד הימים הגיע עני לבית ונתנו לו נדבה הגונה, ופיו לא פסק מלברך את בעל הבית ולהודות לו על חסדו הגדול. לנוכח ברכות אלו של העני, שאלה בעלת הבית את בעלה: מדוע העני שעשינו לו טובה פעם אחת, מודה לנו כה רבות, ואילו היתום שאנו מגדלים בביתנו ומשפיעים עליו טובה כה גדולה ותמידית, אינו מודה לנו אף פעם? אמר לו בעלה: אם תרצי אוכל לנרום לו ליתום שיתחיל להודות לנו. הוא קרא ליתום ואמר לו: גידלנו אותך במשך שנים הרבה עד עכשיו, ואנו שמחים שהקב"ה זימן לנו מצוה כה חשובה, אולם עכשיו גדלת ויש באפשרותך לעמוד ברשות עצמך, לכן, אני מציע לך שתעזוב את ביתי ותנסה לחיות חיים עצמאיים. הדברים נפלו על לבו של היתום באופן קשה מאד, אך בלית ברירה הוא יצא לרחוב, ניסה

זכור אהבת קדומים

הרה"ק רבי יעקב יצחק "היהודי הקדוש" מפשיסחא ז"ע - ליו"ד י"ט תשרי

באפטא פגש ברבי משה לייב מסאסוב שקירבו אל הדרך החסידית. רבי דוד מלעלוב צירפו אל חוג תלמידי החוזה מלובלין, והחוזה הפך לרבו המובהק. אז קיבל את הכינוי "היהודי הקדוש" (או בקיצור "היהודי") כי שמו היה

רבי יעקב יצחק היה נצר למשפחת רבנים, והתפרסם כבר מצעירותו כלמדן. תחילה למד אצל רבה של עירו פשדבורז' ואחר כך באפטא ובישיבות נוספות.

זהה לשמו הפרטי של רבו החוזה, יעקב יצחק, והחסידים נמנעו מלהזכיר את שם רבם.

החוזה ראה בו את יורשו וממשיך דרכו, ועוד בהיותו בחצר בלובלין החל במצוות רבו לשמש כאחראי וכמורה של החסידים הלמדנים הצעירים שנכחו במקום.

עד מהרה התברר כי דרכו של "היהודי" שונה מאוד מדרכו של רבו הנערץ, החוזה. בעוד החוזה הדגיש את הקרבה אל הבורא, את ההתלהבות ואת היסוד המיסטי, "היהודי" הדגיש דווקא את העבודה והעמל - בעיקר את המאמץ של לימוד התורה - על פני ההתלהבות וההישגים הרוחניים והרגשיים. בנוסף, דמותו של החוזה סחפה רבים - פשוטי עם ותלמידי חכמים. אך "היהודי" היה תלמיד חכם למדן, ששאף להחזיר את העיון התלמודי אל החצר החסידי, והחבורה שהתקבצה סביבו הייתה מורכבת מקבוצת עילית של תלמידי חכמים בלבד. יחד עם הקבוצה הזאת פיתח היהודי הקדוש את הדרך הפשיסחאית, המבוססת על למדנות, עמל ומאמץ, בלי ציפייה ל"השגות" ולתובנות רוחניות. בניגוד לדגש על אהבת השם ללא גבול שהייתה בחצרו של רבו, הדגיש "היהודי" את "יראת השמים" ואת החכמה והעמל. כמו כן הצניע "היהודי" את העיסוק ב"מופתים" ובנסים, שהיה מרכיב מרכזי בחצר שבלובלין.

ומסופר שפעם אמר החוזה מלובלין לאחד מגדולי תלמידיו, רבי מרדכי דוד מדומברובה, שעתידי הוא למות באותה השנה. בשל כך, ביקש החוזה מתלמידו שיבוא אליו ללובלין בזמן שקבע עמו. אחר הפסח נסע ר' מרדכי דוד ללובלין עם בנו רבי יוס'ל. הוא לקח עמו את הקיטל, מעיל התפילה הלכן שלובשים בימים הנוראים. תמזה אשתו על כך, אך הוא לא אמר לה ולאף אדם אחד את סיבת נסיעתו. בלובלין, היה ר' מרדכי דוד הולך בכל ערב אל ביתו של החוזה והרבי היה מברכו. בכל אותם הימים לא אכל ולא שתה, אלא למד והתפלל ועבד את הבורא עד שנעשה חולה באמת.

בא "היהודי הקדוש", תלמידו הגדול של החוזה, לבקר את החולה ולסייע ברפואתו. הבין "היהודי הקדוש" כי יש דברים בגו, וכי סיבה נסתרת היא הגורמת למחלתו של האיש. ביקש "היהודי הקדוש" שילכו כולם מן החדר, ונשאר הוא לבדו עם החולה. אז גילה ר' מרדכי דוד ל"היהודי הקדוש" את אשר אמר לו החוזה. אמר לו "היהודי": "אבל איני רואה עליך שום דבר. שמע לעצתי, שתה עמי יי"ש ובעזרת השם יתברך תתרפא ותחיה". וכך עשו. וכשעבר היום שאמר לו החוזה, וראה כי עודו חי, החל לפקפק בדברים שאמר לו רבו. והנה, באותו הלילה שבו אמר החוזה שעתידי ר' מרדכי דוד למות בו, בשעה שתיים אחר הצות, חלה לפתע רבי מוטל שנקר, שהתגורר בביתו של החוזה מלובלין.

באו אל החוזה ואמרו לפניו את שמו המלא של החולה ואת שם אמו, כדי שיתפלל לרפואתו - מרדכי דוד בן מישקא. אז אמר החוזה, כי כשראה ברוח קודשו כי נגזרה מיתה על "מרדכי דוד", הייתה הכוונה כנראה לאיש זה, שהרי השמות של שני האנשים האלה ושל האימהות שלהם שווים. ויש שאמרו, כי "היהודי הקדוש" הוא שגרם לכך. הוא שהפך את הגזרה, וגרם כי זה יחיה וזה ימות. תורתו של "היהודי" לוקטו בספרים "נפלאות היהודי", "תפארת היהודי" ו"תורת היהודי".

רבי יצחק מוורקי היה דבק מאוד ברבו, רבי דוד מללוב, וקשור אליו מאוד. בחג החנוכה של שנת תקע"ג נסע ר' יצחק עם רבו, ר' דוד אל "היהודי הקדוש" מפשיסחקה. כשהגיעו, נכנס ר' דוד אל חדרו של "היהודי", שהיה מחותנו, ור' יצחק נשאר בחדר החיצון. אמר ר' דוד ל"היהודי": "ראוי היה שנשתה איזה 'משקה'". שמע זאת ר' יצחק, והלך וקנה עבורם בקבוק יין, בקבוק מי דבש, יין פורט, בקבוק שיכר ויין שרוף. את כל אלה קנה כי לא

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן ת. נ. צ. ב. ה.

אוצרותיהם של צדיקים

חג הסוכות - נכתב ונערך ע"י הרה"ח הגאון רבי אהרן פרלוב שליט"א

נשמתו ממצות סוכה

ידוע מהרה"ק ר' נפתלי מראפשיץ זיע"א אשר אמרו עליו צדיקי דורו, אשר היתה נשמתו ממצוות סוכה דבתורה באשר לא עבר עליו יום שלא התעסק בבנין הסוכה או בלימוד הלכות סוכה.

(כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זצוק"ל, בהסכתו להגש"פ "ברכת משה". וכן ידוע על הרבי מווארקא שלמד כל יום מסכת מגילה, ואילו נשמתו היה מפורסם כידוע שפעל למען כלל ישראל רבות)

סובבים למטה ונפתחים למעלה

ידע לאיזה משקה התכוון רבו. כשראה זאת "היהודי", הביט בר' יצחק כשהוא בוחן אותו מכף רגל ועד ראש. אמר ר' דוד: "שלי הוא, מאנשיי". "שלח אותו אליי, שיהיה כאן בראש חודש שבט", אמר "היהודי". כמה ימים לפני המועד חלה ר' דוד מללוב. לא רצה ר' יצחק לעזוב את רבו החולה, אך כיוון שגזר עליו ר' דוד שייסע, יצא לדרכו ובה אל "היהודי" לפשיסחקה. שמח "היהודי" בר' יצחק והשתעשע בו. ב-ז' בשבט נפטר ר' דוד, ונסתלק לבית עולמו. תחילה ציווה "היהודי" שלא יגלו את הדבר לר' יצחק. לאחר זמן, כשנודע לו שנסתלק רבו קרע ר' יצחק את בגדיו, תלש את שערו וביא בצעקה אל "היהודי": "למה ניתקת אותי מאת רבי? מדוע ביקשת שאבוא לכאן!" השיב "היהודי": "ידעתי כי ימיו של רבך ספורים, וחסתי על חיך. חששתי כי מרוב דבקותך ברבך, אם תהיה עמו בשעת פטירתו לא תעמוד נשמתך כך מרוב געגועים אליו. בשל כך נאלצתי בכוח לעקור אותך מרבך ולהביאך לכאן."

חסיד אחד שהה בלובלין, עירו של החוזה, ושמע ממנו דרשה על פסוק מפרשת אותה שבוע, פרשת וארא: "זבני יצחק קרח ונפג זקרי" (שמות ו, כא). דרש החוזה: "כשאומר הכתוב 'בני יצחק', הכוונה היא לאלו שרוצים לעשות צוהר, להאיר. עליהם נאמר 'קרח ונפג זקרי', תחילה הם מתקררים כקרח מלעשות את העברה, אז העברה מתפוגגת ורק אז אומר הקדוש ברוך הוא 'זקרי', רק אז הם זוכרים אותי." ואחרי דבריו אלה, כפי שהיה החוזה עושה לעתים, כיסה את פניו בידיו וכל אבריו רעדו במשך כחצי שעה.

הלך אותו החסיד מלובלין לפשיסחקה, עירו של היהודי הקדוש. היהודי הקדושהיה תלמידו של החוזה מלובלין, אך עזב אותו משום שהעדיף דרך של למדנות תלמודית על פני ההתלהבות הרוחנית של רבו. כששמע היהודי הקדוש שהחסיד מגיע אליו מלובלין, הזמין אותו אליו לשמוע על המתרחש בלובלין וגם אם דיברו שם עליו ועל עזיבתו.

כששאל היהודי הקדוש על תורותיו של החוזה מלובלין, השיב החסיד בהסתייגות, "אני לא בטוח שזאת בכלל תורה", ואחר סיפר על הדרשה התמוזה ששמע על פרשת וארא.

אמר לו היהודי הקדוש: "הרי זה פירוש על דברי הזוהר."

השיב לו החסיד: "כל כך גאון אתה, עד שיכול אתה למצוא בדברי החוזה פרשנויות שאפילו החוזה לא חשב עליהן בעצמו."

ענה לו היהודי הקדוש: "נשבע אני כי לכך באמת התכוון החוזה ויש לו עוד פירושים למאות, עד מעבר להשגתי."

פעם אחת ראה "היהודי הקדוש" מפשיסחקה ברוח הקדוש, כי המגיד מקוֹזניץ חולה מאוד ומצבו מסוכן. מיד קרא לשניים מאנשיו, ששםם הפרטי שמואל - רבי שמואל ידלינסק ורבי שמואל סקשינר - שהיו בעלי כשרון גדול בשירה וניגון. כשבאו לפניו, ציווה עליהם שיסעו לקוֹזניץ. "אם תמצאו עוד את המגיד בחיים, קבלו שם את השבת בניגון", אמר להם "היהודי".

מיד קיימו את דבריו ונסעו לקוֹזניץ, ומצאו כי המגיד עודו חי. שאל אותם המגיד: "מנין באתם?" - "היהודי" שלח אותנו לכאן, ענו.

הוסיף ר' שמואל ידלינסק ואמר: "ואני יודע לשיר."

כיבד אותו המגיד בהובלת התפילה של קבלת השבת, ור' שמואל סקשינר עמד לצד חברו וסייע לו בשירתו.

כאשר שמע המגיד מקוֹזניץ את ניגוניהם ושירתם הוטב מצבו. וככל שהמשיכו ושרו כך הרגיש כי שבה אליו בריאותו, וכי הניגונים הם התרופה הראויה למחלתו.

אחר כך אמר המגיד: "בראייתו הבהירה ידע 'היהודי' כי זכיתי להלך בכל העולמות העליונים, אך אל עולם הניגון לא הגעתי. בשל כך שלח לי את שני אנשיו, כדי שיחזירו אותי אל העולם הזה על ידי ניגוניהם."

פעם בערב חג הסוכות בא המשמש אל הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע ואמר לו שהסוכה כבר מוכנה להיכנס לשם והרבי יכול לבוא לראותה. כאשר נכנס הרה"ק אל הסוכה ראה את השלאק העשוי להגן מפני הגשמים. שאל את משמשו בענין, וענה, שצריכים לסובב ולמשוך החבל מלמטה ואז יפתח הגג מלמעלה, אורו פני הרבי מלובלין ואמר: זה אני אוהב מאוד, אז מען דרייט פון אונטען און עס מאכט זיך אויף פון אויבען דהיינו שסובבים למטה בארץ ובשערי השמים נפתחים למעלה.

"האספו", בעלזא

בכל ערב סוכות היה כ"ק א"ז מראדומישראל הגזצ"ל מספר: הרה"ק הדברי חיים זי"ע נכנס פעם לסוכה בערב החג, ונכדיו וניניו הקטנים הראוהו הנוי סוכה שעשו, הצפרים ופרחים וכוכבים וכדומה, התרגש לקראתם ואמר להם הכי אלו נויי סוכה, נויי סוכה הם מסכת סוכה שלומדים בסוכה. (וכיון ששמעתי מפי זקני צ"ל מנסה אני לקיים ולעבור על מס' סוכה, ולפעמים מצליח אני לסיים לליל אושפיזא של משה רבינו ע"ה בשילוב סעודת הלילא לז"ג הרה"ק במלאך ה' משרת מקאלאשיץ הי"ד זוי"ע).

"שיחתו של עבדי אבות"

הסוכה

בית האוצר

הסברתי פעם את הענין של הסוכה, במשל לאדם שיש לו הרבה סחורה והוא צריך להכין אוצרות מיוחדים להטמין בהם סחורתו, כמו"כ לאחר הימים הנוראים יש לכל יהודי אוצר שלם של מצוות, מהתקיעות, ומלכיות וזכרונות ושופרות, והתפילות ובקשות מר"ה ויוה"ק, ואיפה מטמינים את האוצרות הללו, ולכן בונים סוכה, והוא בית האוצר שלנו אשר שם מכניסים את כל האוצרות לשמירה.

תפילה בכניסה לסוכה ליל א'

בשם הגה"צ דחוסט בעל ערוגת הבושם ז"ל שמעתי לפרש דברי התפלה בכניסה לסוכה בליל א', ותחסיני מזר"ם וממט"ר, דהיינו שלא יסיתו יצה"ר לפחות א' מהמצוות שהם רמ"ה, ויעשה רק רמ"ז מצוות, ושלא יוסיף א' על המצוות, ויעשה רמ"ט מצוות, וזה ותחסיני מזר"ם וממט"ר, ודו"ק. "אלף כתב"

קיים אברהם אבינו מצות סוכה

קיים אברהם אבינו כל התורה כולה (יומא כ"ח): שמעתי ששאלו להגר"א זצ"ל היכן מרומז בתורה שקיים א"א את מצות סוכה, והשיב בפסוק וד' ברך את אברהם "בכל" (בראשית כ"ד א) ר"ת של תיבת "בכל" הוא כן, בסוכות תשבנו שבעת ימים, כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל (ויקרא כ"ג מ"ב"מ"ג). "הבאר"

התלהבות מהסוכה

שמעתי מחבירי מה שאירע זה פ"א לאדמו"ר הנ"ל (הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע) בילדותו שהיה סמוך על שולחן חותנו הנגיד ר' משה איסר ווערגיר ז"ל בסוכות שהיה מנשק מחיצות הסוכה והרצפה וכמה רקודין ומחולות עשה מגודל הלהב אש שהיה בוער בקרבו ולא היה נודע עדיין כי לבו נוטה לחסידות. ופתאום התחיל לרוץ ולצעוק ולנשק המחיצות והרצפה עד כי היה נראה כמשוגע ח"ו ממש מרוב התבערה עד שנח ומאו והלאה נודע שהוא מהכת החסידים הגדולים.

חבל על כל רגע חוץ לסוכה

עם התקדש חג הסוכות כבר היה רבינו (כ"ק מרן אדמו"ר ה"אמרי חיים" מויוזניץ זצוק"ל) נתון כל כולו בעוצמת שמחת החג.

בליל א' דסוכות תשי"ז לא נשאר רבינו בבית המדרש, כדרכו בכל ליל שווי"ט, על מנת לומר "גוט יו"ט" לקהל הקדוש שעבר על פניו, אלא פנה מיד אל הסוכה, ושם איחל את ברכת החג למשחרי פני קדשו. הוא הסביר את מעשהו כמתנצל: "איך קען באשטיין צו שטיין שוין אין דער הייליגער סוכה; סאיז מיר אשאד יעדער מינוט וואס איך בין חוץ לסוכה" (=כדאי לי לעמוד כבר בסוכה הקדושה; חבל לי על כל רגע שאני מחוץ לסוכה).

"בטאון ויזניץ"

ה"אזרח" ישבו בסוכות

"כל האזרח בישראל ישבו בסוכות", הראני ח"א בחידושי הרשב"א למס' סוכה פ"ב וז"ל: ויש לשאול למה נכתב האזרח כלל שמעתי בשם רבינו הגדול הרמב"ן ז"ל שבא לומר שלא יתחייב בסוכה אלא מי שהוא אזרח רענן, פרט להולכי דרכים ושומרי פירות ומצטער וכיוצא בהן עכ"ל, ובה יונח למה מצינו כ"ב קולות במצות סוכה.

קירות הסוכה מחממין

רבינו ר"ר שלום מפרוהביטש זי"ע נסתלק בערב חג הסוכות. בהשאיירו אחריו את בנו הגדול ר"ר אברהם'ניו זי"ע - שהי' כבן טו"ב שנה - ואחיו הצעיר והרך רבינו מריז'ין שהי' כבר שית שנין. בליל התקדש חג נכנס ר"ר אברהם'ניו לסוכתו לקיים מצות סוכה ולקדש על היין, ואתו עמו אחיו הרך - רבינו מריז'ין - בסוכה כבר עמדו כמה וכמה חסידים שבאו לשמוע בפעם הראשונה את ר"ר אברהם'ניו זי"ע מקדש על הכוס בלוקחו את כס המלוכה בידו. והבחינו רבינו מריז'ין על פני האנשים שהם רועדים מקור (ששרר בחוץ

קור גדול), רבינו שנכנס להסוכה מלובש בס"ה עם האלעטיל דק עמד כמתפלא והכריז בלשו"ק: יודען פאר וואס ציטערט איהר? די ווענט פון די סוכה ווארימען דאך. [=למה אתם רועדים, קירות הסוכה הרי מחממים].

(כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן שליט"א, זמבא ב"נר ישראל")

פנימיות

שינה בסוכה

הגיד אבי אדמו"ר זצלה"ה שישבת סוכה נזכרת בש"ס בלשון ישנים תחתיו אין ישנים תחתיו, להורות שמצות סוכה נוגעת אף להגוף לבד, כמו בעת השינה שמסתלקת הנשמה ואין נשאר בו אלא קיסטא דחיותא.

"שם משמאל" (סוכטשוב) יום-כיפור תר"פ, ע' קב"ח

סוכה - ביטול

שאלו לרבי הזקן מקוצק: אמרו: המצטער פטור מן הסוכה ואילו במצוות אחרות לא פטרו את המצטער, מדוע? השיב הרבי: סוכה זהו ביטול, אדם מבטל עצמו, יוצא מביתו הקבוע ונכנס לסוכה ארעית, המצטער מראה שאינו מתבטל, מזה לו ולסוכה...

מוסר השכל

מסופר כי פעם ישב הרה"ק מרוזין זיע"א ביום טוב סוכות, ופתאום לבלי סיבה נודעת התחיל לשחוק. וכאשר שאלוהו לפשר הצחוק, ענה ואמר כי ראה עכשיו ברוח קדשו, האיך כפרי אחד הולך בדרך, ובאמצע אחתו רעב, אך זאת ידע מבית אביו שבסוכות לא אוכלים חוץ לסוכה. מזה עשה, לקח את כובעו ועשה בה נקב, והניח עליה סכך כשר, וככה אכל את סעודתו, לכן סיים הרה"ק מרוזין זיע"א בשביל זה שחקתי, כי ראיתי האיך כל הפמליא של מעלה שמחים מהתמימות של אדם ההוא.

הרי מכאן מוסר השכל כי הגם שאדם זה עשה שלא כהלכה, אבל בכל זאת עשה פעולה עם כוונה טהורה, והיה חשוב הרבה בעיני הקב"ה, וגרם שמחה לכל הפמליא של מעלה. עד כאן.

"בפיקודיך אשיחה"

איך אפשר להכנס לסוכה

מספרים מאחד מגדולי תלמידי הבעל שם טוב הק', שכאשר נכנס לסוכה - בלילה הראשון, נעצר קמעא, והחל לערוך חשבון הנפש: מי אני ומי אני... ואז - השליך עצמו על ריצפת הסוכה והחל לזעוק: הכיצד יכול אדם כה מגושם - כמוני - להכנס לתוך הסוכה הקדושה?...

"בית וויזניץ"

מוסר מהסוכה

רגיל היה רבנו (מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל) לומר בחג הסוכות, שמצוה זו של הדיווין בסוכה במשך ז' הימים יש לאדם לקחת מוסר ולהתבונן שגם דירה פשוטה וקטנה כזו יש בה כדי צרכו של אדם.

"הליכות שלמה"

אושפיזין

מזמינים האושפיזין בסוכות

היום באמצע תפילת שחרית עלה ברעיוני למה אין מזמינים האושפיזין בפסח כמו בחג הסוכות, יש לומר שאנו מפקדים להזמינם שכשיראו אותנו משתרעים על ההסיבות בעולם השפל יברחו מאתנו אבל בסוכה דירת עראי של קנים וקשים יתרכו להיות אתנו.

(בית דלי", ומצוין שם: ממכתב הגה"ח רבי אהרן יוסף לוריא זצ"ל, בעל "עבודת פנים", מיום י"ט תמוז תש"ג)

חג האסיף - זמן שמחתנו

חג האסיף

מאמרו הידוע של כ"ק מרן אדמו"ר הפחד יצחק זי"ע מבאיאן שלכן נקרא חג האסיף (שמות כג, טז) שמהם אפשר לאסוף ולאגור שמחה וחיות למשך כל השנה כולה.

"מרבח חיים"

מדוע נקרא זמן שמחתנו

לעתים היה (כ"ק מרן אדמו"ר ה"אמרי חיים" מויוזניץ זצוק"ל) מספר עובדא, שמספרים מהרה"ק מקאברין זצ"ל, כי פעם אחרי יום הכפורים קרא אליו את אחד מאנשיו, בעל מרה שחורה שבא ממרחקים, ואמר לו שישוב לביתו לחג, והטעם: "יען כי לסוכה נקבל אורחים חשובים, הם האושפיזין קדישין, והם אינם יכולים לסבול מרה שחורה, וכאשר יראו אותך עם פנים של עצבות ומרה שחורה שלך, לא ירצו לשבת אצלי, כי אינם סובלים אלא פנים של שמחה - ואינני יכול להחליך אותם בך".

ואם בכל פעם היה מרן בשמחה, ובחגים בפרט, פי כמה גדלה שמחתו בחג הסוכות, שהוא "זמן שמחתנו" - בכניסתו לסוכה (גם בימי מחלתו) ניתן היה לחוש את גודל שמחתו למצוה זו, כמו כן בשבתו בשמחת בית השואבה,

וברקודיו הנלהבים בשמחת תורה - כפי שהדברים מתוארים בהרחבה ב"מאיר החיים" ב' (עמ' רפ"דצה).

פעם בחול המועד סוכות, הסביר מרן להרב החסיד ר' מנדל גפנר ז"ל, מדוע מכונה חג הסוכות "זמן שמחתנו", בהמשילו: כל פרי יש לו הזמן והעונה שלו, וכאשר עוברת העונה, שוב אין בנמצא אותו פרי. ברם, באם רוצים לאכול מהפרי בתום עונתו, אזי בעת העונה כשהפרי מצוי, עושים ממנו "שימורים" למען יוכלו לאכול ממנו במשך כל השנה. כן הדבר בחג הסוכות - שהוא "זמן שמחתנו" - בעת הוא הזמן והעונה של השמחה, על כן צריך לאסוף הרבה שמחה ולשמר (קאנזרווירן) את השמחה לכל השנה.

"מאיר החיים"

סוכה וד' מינים

לקיים בשמחה

הנה הד' מינים לפעמים ביוקר ויכבד על האדם להוציא הוצאות מרובות, וכן מצות סוכה צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי, יקשה על האדם לפעמים לצאת מדירת קבע שלו שהורגל בה כל השנה, ולפעמים צריך לילך לסוכת חבירו, או הימים ימי קור וגשמים, לכן הזהירה התורה במצות ד' מינים "ושמחתם לפני ה' אלוהיכם", שיעשה המצוה בשמחה ובטוב לב ונשמח לפני ה' אשר קדשנו במצותיו וציוונו עליהם לעשותם, וכן במצות סוכה הזהירה לנו התורה שנהיה שמחים וטוב לב ולא יקשה עלינו ולא תכבד עלינו עשיית המצוה.

"כתב סופר"

שם הוי'

סוכה וד' מינים הם ביחד שם הוי'. אתרוג הוא בצורת יו"ד, עגול, ועוקץ למעלה ועוקץ למטה, הא ראשונה, היא כצורת סוכה שתים כהלכתן ושלשית אפי' טפח. ואו הוא כצורת הלולב. וגם רומז למידה שישית יסוד המושך מן הדעת עד למטה דרך השדרה. הא אחרונה מס' חמישה, שהם שלושה הדסים ושתי ערבות.

"עבודת פנים"

סוכה וד' מינים מגיע השמימה

סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה (בראשית כח, לב): סל"ם נוטריקון ס"כה לז"כ מ"נים, רמז שהם דברים גשמיים שגדלים מן הארץ, אבל וראשם היינו שורשם מגיע השמימה.

ד' מינים

לקראת מצוות ד' מינים

שמעתי בשם כבוד הרב הגאון הקדוש אלקי מארדיטשוב זצ"ל, בעת שהיה מגיע למצות לולב ואתרוג היה נעור כל הלילה ושגא כארי ורקד ושמח מי יתן ויגיע הזמן שאטול הלולב והאתרוג לידי ולברך עליהם.

"תולדות אדם" (אוסטראווא) וירא, דף ה' טו"א

תיכף בנץ החמה

רבינו (הרה"ק רבי יוד'לי הורביץ מדיז'קוב) זיע"א נהג לברך על האתרוג ביום הראשון תיכף בעת הנץ החמה, כאשר הדבר התאפשר לו מחמת מצב בריאותו.

"כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א, "זכרון יהודה"

לולב

אמר רבינו (הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא ז"ע) כי לולב בגימט' חיים ע"כ טוב שהלולב יהיה ארוך לרמז להיות לנו חיים ארוכים בעה"ת.

"מאמר מרדכי" (ברוקלין תשד"מ) ע' קל"ו, אות פ'

אתרוג נקי

"כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה אמר לי דאתרוג נקי עדיף מגידול נאה - כשאין להשיג אתרוג כליט המעלות, באשר אתרוג נקי מכוון נגד הלב, ויש להשיג על לב נקי.

"כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא שליט"א, "סידור חלקת יהושע" (ירושלים תשנ"ח) ע' תקנ"א

בעיני לכת

נהגו בימים ההם שכל רב בעירו היו לו שני אתרוגים - אחד שנתן לקהל לברך עליו, והשני שהיה "הדר" ביותר החזיק לעצמו, בכדי שלא יתקלקל מרוב משמוש הידים.

ברם "הנפש חיה" הקפיד שיברכו גם הקהל על האתרוג שלו המהודר, ונימוקו: שבאם אינו יכול להשתלט על עצמו למסור את המהודר לאחרים - סימן שאין הוא "בעלים גמורים" על האתרוג - ושוב יש כאן חסרון של "לכת"...

"כ"ק מרן אדמו"ר מאמשינוב - ארה"ב זצוק"ל, "ימות עולם"

ערבה

שמעתי שאמר הרה"ק בעל "אך פרי תבואה" מליסקא ז"ל דלכן לוקחין לד' מינים ערבה שאין בה טעם וריח שמורה על מי שאין בו לא תורה ולא מעשים טובים, ומדוע לא צותה תורה ליקח מין סנה ואטד, אך הטעם דרשע

המזיק כאטד וסנה אינו מגין עליו זכות הצדיק דהוא האתרוג ולא נכלל בכלל ד' כתות שבישראל. עכ"ד.

הרה"ק רבי שלמה זלמן עהרנרייך הי"ד - אבד"ק שאמלווא, "אבן שלמה" (ירושלים תשל"ד) ח"א, ע' קע"ב

כוונת הנענועים

אמר אא"ז (הגה"ק בעל "דברי חיים מצאנז ז"ע) שבן כפר אחד היה עושה הנענועים עם הלולב, ואמר "יש לי שונאים בצד זה, וכמו כן בצד זה, וכן בכל הצדדים, ואני מקווה להשם יתברך שהוא בשמים ממעל שיהיו כולם למטה באדמה", ואמר אא"ז שדברים הללו הם באמת מכוונים לכוונת הנענועים מהאר"י ז"ל, כי ענין שנה הוא לשון שינה שבכל משך השנה ישינים מתורה ומצות, לזאת בר"ה הוא הרמז עורו ישינים מתרדמתכם (רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד) והתקיעות הם בחינת התעוררות לבד בלי שום כח הדיבור, כאחד שמעיר עצמו משנתו ומתעורר, צועק אוי אוי בלא דיבור. וכשבא יום כיפורים אזי מעמידים את הדעת, ויש לו חרטה על העבר ומקבל על להבא שלא יחטא, אבל הוא בלי עשי'. ובחג הסוכות כשנוטלים הלולבים והאתרוגים אזי ע"י עשיה ממשיכים על עצמו המידות הטובות היינו אהבה ויראה, ומשליכין המידות הרעות שנבלעו בקרבנו במשך השנה, וזה הוא כוונת האר"י. וזה הוא הכוונה מדברי בן הכפר הנ"ל. (הרב מגראבאוויץ).

מכת"ק הרה"ק רבי מיני מ'מ'גראד ז"ע, "חמדה גנוזה" (ברוקלין תשנ"ח) ע' ק"ג, אות צ"ג

בלתך אין להושיע

שמעתי בשם אא"ז הקדוש מראפשיץ ז"ל פ"א בעת אמרו הושענא אדון המושיע בלתך אין להושיע. בכה ואמר רבש"ע בוש אני ממך הרבה פעמים אמרתי שאהי' טוב ואעפ"כ אינו כן ע"כ אני בוש מלומר לך עוד רק מה העשה כי אין לי אלוקה אחר שיושיע לי ע"כ מוכרח אנכי להניח הבושה ולבקש ממך עוד כי אין לנו אל מי לפנות. וזה הושענא אדון המושיע אבל בוש אני ממך כנ"ל אבל מה אעשה בלתך אין להושיע ע"כ מוכרח אנכי להניח הבושה. ודפח"ח.

הרה"ק רבי לייביש מברעז'אן זצוק"ל, "אמרי יהודה"

כבושה בגולה

הושענא כבושה בגולה. לומדת יראתך. הנה נודע שכל דבר שכבוש הרי הוא כמבושל שמקבלת טעם הרי אנחנו בגולה עידן ועדנים ועל ארץ טמאה וכבושים תחתם, אעפ"כ אנו צועקים אליך לומדת יראתך שחפצים אנו ליראה שמך וזאת כל עיקר מגמת חשקנו ומאוויינו שיהי' יראתך עלינו ולא קבלנו ח"ו שום טעם מהכבושה וזה כבושה בגולה אעפ"כ לומדת יראתך אכ"ר.

הרה"ק רבי שלמה ליב מלענגטנא ז"ע, "תולדות אדם" (אוסטראווא) לקוטים, דף ק"ב טו"א

גשמים בחג הסוכות

גשמים בחג

שמעתי מפ"ק (אדמוה"ז מסאדיגורא ז"ע) זצ"ל שענין גשמים בלילה ראשונה מחג הסוכות אינו סימן רע ח"ו כי אינו מחויב לצאת מהסוכה ע"י. גם אמר שגשמים מועטים הוא גם בסוכות סימן טוב, אך העיקר הוא, על הרבה גשמים איתא שאינו סימן טוב כי משמע מלשון המדרש (סוכה כ"ח ב'): משל לעבד שמזג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו ומפני מה אמר אצל שפך לשון קיתון ולא סתם ושפך לו על פניו אך כי מזה משמע שדוקא הרבה אבל מעט הוא באמת סימן טוב עכ"ל"ק.

הגה"ח רבי מאיר לייבוש לנגמון ז"ל, "בנין שלמה" (מהר"י ירושלים תשי"ג) ע' נ"א

סימן טוב

שמעתי בשם קדוש ה' איש אלוקים ר' לוי יצחק זצוק"ל מארדיטשוב, כנודע שהוא היה תמיד דובר שלום ומליץ טוב על ישראל שכשירד לפעמים גשם בחג הסוכות הוא היה אומר שזה סימן טוב וברכה לנו, כי כביכול השי"ת רוקק בפנינו בל ישלח בנו עין הרע מהמתקנאים בנו ומסתכלים עליו בעינא בישא.

הגה"ח רבי יעקב משה קליינבוים ז"ל, "שמע שלמה" (קארלין) ע' ס"ג, הערה ד'

ישיבה בסוכה בגשם

בדביקותו העילאית לא היה מרגיש הרה"ק רבי אברהם יעקב מבאיאן - לעמבערג זצוק"ל מאומה מהנעשה סביבו, ומעשה פלא יסופר: אשר באחד משלחנותיו בימי חג הסוכות החלו גשמים זועפים חודרים לסוכתו, כל הנוכחים ובתוכם מרן ז"ע נרטבו עד לשד עצמותיהם, והוא שישב אחוז בשרעפיו לא הרגיש מאומה מהנעשה והמשיך לשבת במקומו כדרכו, ורק אחר קושי רב הצליחו הנוכחים שחדרו לבריאותו להעידו על כך.

"ני ישראל" (ב"ב תשנ"ד) ח"ו, ע' י"ז

טעם למנהג צדיקים לישוב בגשם

שמעתי מכ"ק מרן ה'בית ישראל' זצ"ל שסיפר מרבי חיים עוזר ז"ל מוויילנא שפעם אחת היה חולה בסוכות ובאו אליו אורחים ואמר להם שכיון שהוא חולה ומצטער פטור מן הסוכה לכן שירדו לאכול בסוכה לבדם, אחר זמן מועט ראוהו האורחים שמגיע לסוכה ג"כ, וכאשר תמהו הלא מר חולה הוא ופטור? ענה להם: ביושבי כעת למעלה בביתי הרהרתי לעצמי בדין זה,

והשבתי שאמנם נכון הוא שחכמים פטרו את החולה והמצטער ממצות סוכה, אבל בכ"ז לא מצינו שחכמים פטרו את החולה והמצטער ממצות הכנסת אורחים!

והוסיף הבית ישראל זצ"ל דבר נפלא, שלפי"ז מובן מנהג הרבה צדיקים שאפי" בעת הגשמים המשיכו לישב בסוכה (היפך פסק הרמ"א סי' תרל"ט סעי' ז'), כי אה"נ שמצד דין סוכה הם פטורים אבל מצד ההכנסת אורחים של האושפיון הקדושים עדיין חייבים.

הרה"ג רבי חיים נחום ליבנשטיין ז"ל

שמחת בית השואבה

שמחת בית השואבה

סיפר לי הרה"ג ר' נחום הורוויץ שליט"א, שהיה לו דוד שהיה חתן הגאון מלימנינג ז"ל, ושמו הרה"ח ר' שמואל ע"ה והוא היה נכד ר' שמואל שהיה ראש הקהל בצאנז בימי הרה"ק מצאנז, וסיפר דודו שפעם אחת בנה זקינו ר' שמואל בית הכנסת חדש ועשה חנוכת הבית וגם הזמין כלי זמר שזימרו, והעולם היו מרגיני עליו למה היה צריך להוציא כל כך הוצאות להזמין מוזיק, וכשנכנס להרה"ק מצאנז להזמין אותו שיבוא לחנוכת הבית, רימז לו הרה"ק מה שהעולם מדברים. אמר ר' שמואל, רבי אני זוכר כשהרבי בא לעיר צאנז והיו אז הרבה אנשים מתנגדים בעיר, וכשהגיע ימי הסוכות הזמין הרבי מוזיק לכבוד שמחת בית השואבה ואמרו אנשים להרבי שהעולם מדברים על זה שהזמין מוזיק, אמר אז הרבי שמחת בית השואבה ברענט און מוזיק שפילט, והעולם ידברו מה שרוצים. כך אני אומר די חנוכת הבית ברענט און מוזיק שפילט והעולם ידברו מה שרוצים (היה מקורב אצל הרה"ק על כך הרהיב לדבר כן).

הרה"ג ר' ישראל חיים אשרי שליט"א, "שיח זקנים"

חול המועד

להיות פנויים חוה"מ לשמחת החג

פסקי-הלכה של רבינו [הגאון רבי משה צבי אריה ביק זצ"ל] התקבלו מאד על האדמו"ר מסקווירא זצ"ל, משום שהחשיבו והוקירו עד מאד. מסיבה זו ביטל דעתו נגד דעת-תורה של רבינו, כפי שיעיד הסיפור הבא, שסיפר חתנו, כ"ק אדמו"ר מראחמיסטריווקא-ארה"ב שליט"א:

האדמו"ר מסקווירא זצ"ל הנהיג בתלמוד-תורה בשיכון סקווירא, שהילדים ילמדו כרגיל בימי חול המועד, כי דעתו לא היתה נוחה מביטול תורה של תינוקות-של-בית-רבן. פעם קרא לו חותנו, האדמו"ר זצ"ל, ואמר לו, שמהיום והלאה, לא ילמדו יותר בתלמוד-תורה בימי חול-המועד, כי רבינו היה אצל, ובאמצע השיחה עלה על הפרק נושא הלימוד בחול המועד, ורבינו אמר, שאין דעתו נוחה מזה שמחייבים את המלמדים לבוא לתלמוד-תורה, כי הם צריכים להיות פנויים לשמחת המועד בביתם. לכן, סיים האדמו"ר את דבריו, לא ילמדו יותר בתלמוד-תורה בימי חול-המועד.

"עיר מבצר" (ברוקלין תשס"ט) ע' תע"ז

שבת חול המועד

שבת חוה"מ

אא"ז הרה"ק החי' הרי"מ זצ"ל אמר, שבת חוה"מ הוא שבת גדול, שכל שבת נתהווה מימי החול, ושבת זה נתהווה מימי היו"ט, והי' אומר, שהיושר הוא לומר (הושע ב' ט') אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה, ולא להיות ישנים, שהיו"ט מעורר ישנים ומקיץ נרדמים, רק לפחות ליתן את עצמו לעורר. (שש"ק ח"ג אות ר"ב).

הרה"ח ר' יהודה לייב היינז ז"ל, "לקוטי יהודה" ח"ג, ע' ע"ד

שבת חול המועד

בשבת חול המועד סוכות תשנ"ב עלה ברעיוני שבשמה של השבת הזו נכללים כל שלשת סוגי הזמנים השייכים אצל בני ישראל, דהיינו שבת, מועד, וחול.

ולפלא שמרומז בפסוק (דברים טז, טז) והיית אך "שמח", תיבת שמח ר"ת ש'בת ח'ול מ'ועד.

הרה"ג ר' שמעון הירשלער שליט"א, "שה לבית" (לונדון תשע"א) ע' קל"ד

בשמחה ובצהלה בשבת חוה"מ

בקבלת שבת בואי בשלום וכו' בשבת חול המועד נוהגין לומר בשמחה ובצהלה כמו ביו"ט שחל להיות בשבת, והטעם י"ל כי בסוכות כל שבעת הימים נקראו חג, חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים, והגתם אותו חג לה' שבעת ימים, והיינו שכל השבעת ימים הם ימי חג ימי שמחה, וכן בפסח דאקרי שבת כדכתי' ממחרת השבת ימי המועד נמשכין אחריו ומכווחו, כמו בשבת שנתן כח לימי החול שימי החול נמשכין אחר השבת, כן יש בימים אלו הכח מיו"ט... לכן אומרים בשבת חוה"מ בשמחה ובצהלה כמו ביו"ט שחל בשבת.

"לב שמחה" (נוה) פסח תשד"מ, דף ל' טו"א

הושענא רבא

הושענא רבה

הה"ק מראפשיץ היה רגיל לומר בכל שנה בהושענא רבה קודם הושענות, שידוע (כ"כ הבית יוסף סי' תרנא בשם הרקנאטי עיי"ש) שהאתרוג עם הלולב מרמז כנגד השם הוי"ה ברוך הוא. והנה יש מאמר בפי העולם אם אני אוהז אותך בידי אז אני תקיף ממך ומוכרח אתה לשמוע לי. כן הוא כעת שאנחנו אוהזים את השם בידינו, כביכול מוכרח השי"ת לשמוע תפלתנו. כ"ק חותנו (שליט"א) [הה"ק ממעליץ זי"ע] ג"ב רגיל לאמרו בכל שנה בביהמ"ד לפני הושענות.

הרה"ח רבי סיני מזמנתיאר זקוק"ל, "המודה גזוה" (ברוקלין תשס"ב) ח"ב, ע' מ"ז

הושענא רבה באותיות גדולות

מספרים על הרה"ק מראפשיץ זי"ע שאמר בהושענא רבה, רבש"ע תשפיע עלינו אגוט קויטל, עם אותיות גדולות שגם הנשים יוכלו לקרוא אותו...

כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א, "בצילא ומדימוטנא", תולדות תשס"ד, עמ' ז'

עד חנוכה - פורים

הקדושת לוי זי"ע אמר, שהקויטל שכל אחד מקבל בהוש"ר פועל עד חנוכה ולפעמים עד פורים שיתעלה ביותר ברכות ישועות ורפואות, כן איתא בספר דעת משה בשמו ז"ל.

הנה"צ רבי בנימין מנדלזון זצ"ל - נאב"ז קוממיות, "אגרות הרב" ע' קל"ח

כוונה בהקפות בהושע"ר

איש אחד שאל את החפץ חיים, מה צריכין לכוון בעת ההקפות בהושענא רבה, בשעה שמסבבין את הבימה שבע פעמים. והשיב לו, דצריך לכוון שלא לדרוס על רגל חבירו, דמגודל הלחץ והדחק, הרי אם ידרוס יחא קשה לו לראות על רגל של מי דרס ואת מי הוא צריך לפיים על זה.

כ"ק מרן אדמו"ר מרומניצ'ע מאבוב זקוק"ל, "בית צדיקים יעמוד" ח"ב, ע' קע"ז

הושענא עליית השבטים

בהושענא רבה השמייע (הרה"ק רבי אלטר יחזקאל אליהו מדז'יקוב זקוק"ל הי"ד) דברי תורה בין פרקי ההושענות, ופעם פירש בהתלהבות: "הושענא עליית שבטים", שהשבטים (מלשון 'שבט') שאנו מקבלים מאומות העולם, יעלו למעלה.

"נעם מגדים", תרומה תשס"ד, עמ' ב'

הושע נא קרים לזרמה

הושע נא קרים לזרמה. י"ל בדרך צחות, דתיבת קרים פירושו קרירות עדה"כ אשר קר"ד בדרך שפירשו בו בספרי צדיקים שעמלק הכניס בישראל קרירות לכל דבר שבקדושה. וזהו שמתפללים בהושענא רבה, על אותן בני אדם אשר נתקררו מיראת שמים, הושענא קרים לזרמה, שיושעו נא מן השמים לזרמה ולהריק עליהם שפע רב של חיות והתלהבות דקדושה כשטף מים רבים, להחזירם לזרבי ה'.

כ"ק מרן אדמו"ר מרומניצ'ע מאבוב זקוק"ל, "קובץ כרם שלמה", תשרי תשל"ט, ע' כ"ז

עשה למען עוודך...

סיפר לי הרה"ח ר' משה הערש ראזענבערג נ"י ששמע מהרה"ק (בעל "שארית מנחם") מווישאוווע זצ"ל שאמר על מה שאומרים בהושענות, "עשה למען עוודך עשה למען פארך", "עשה למען עוודך" - עשה בשביל תורתך (דאחו"ל אין עוז אלא תורה), ואם תאמר, הלא אין לומדים את התורה, "עשה למען פארך", פא"ר נוטריקון אינ'ס ר'חמנא פ'טריה.

הרה"ג ר' ישראל חיים אשרי שליט"א, "שיח זקנים" (ברוקלין תשס"ב) ח"ד, ע' קע"ט

הפיוט "למען" בהושענא רבה

מעשה שקרה בימי הרב הצדיק הקדוש מלובלין. היות חסיד אחד מחסידי לובלין נחלה אצלו ילד אחד. ונסע להרבי ללובלין להזכירו שיתפלל עבורו ונתן לו פתקא על שם הילד. ובעת שקרא הרב הנ"ל הפתקא ראה ששם הילד הוא דוד שאול ותמה מאוד הרב הקדוש על אבי הילד שקרא אותו בשם זה לחבר שם של דוד עם שם של שאול ביחד. ואמר כמו שהיה פרידה גדולה ביניהם כך לא נעשה שלום ביניהם אף עד עתה, עד אשר יבוא משיח צדקינו. והביא ראייה ע"ז בפורים היה הנס על ידי מרדכי שבא מזרע של שאול ועשו הפייטנים קרובץ על השמונה עשרה על כל ברכה. ועל שני הברכות היינו ולירושלים ואת צמח כללו אותם בפיוט אחד לשניהם. ודומה כמו שלא עשו על את צמח דוד שום פיוט. מפני שאפילו הפייטנים יראו לערב זכרוננו של דוד ביו"ט של שאול. וגם ביום הושענא רבה שהוא אושפיזא של דוד ועשו הפייטנים פיוט אחד בלשון "למען". והזכירו שם כל השופטים והצדיקים הגדולים אשר היה מתחילת ממשלת בני ישראל עד סופם ונחסר שם של שאול המלך. והוא מפני שהיו יראים הפייטנים לערב זכותו של שאול המלך ביו"ט של דוד המלך בעת אושפיזא.

וכך אמר אדמו"ר הקדוש (החווה מלובלין) זצלה"ה להחסיד הנ"ל בזה הלשון: איך לא יראת לחבר שני השמות האלו ביחד לילד אחד. הנך רואה כי אפילו הפייטנים היה יראים מזה.

"נפלאות הרב" (ירושלים תשמ"ט) ע' פ"ב טו"ב

אני והו הושיעא נא

בהושענות אומרים בתחילה אני והו הושיעא נא, אח"כ אומרים אנא הושיעא נא, אחרי זה אומרים אנא א"ל נא הושע נא והושיעא נא אבינו אתה. י"ל הביאור, ע"פ משל לכן מלך אשר גורש מעל פני אביו המלך מרוב עתים וימים מגודל הרחוקות הלך לבוש סחבות כמו בזוי והתעורר לחזור אל המלך, אך כשהגיע ללטריו של מלך התבייש מאוד לומר כי בן המלך הוא, מפני שהיה לבושו כאחד הבזויים. מה עשה, ביקש שיתנו לו נדבה, ונתנו לו כדרך שנותנים במדה רגילה, אך הוא לא רצה לקבל ואמר שרוצה יותר, נתנו לו ולא רצה לקבל ואמר שרוצה יותר, נתנו לו יותר ושוב לא רצה לקבל, והמלך שהיה בעל חסד גדול שאל אותו מה זה שאינו רוצה לקבל, הלא זוהי כבר מתנה הגונה, והשיב היות והוא קרוב שלו רצונו כמתנה גדולה מזו, ונתן לו עוד ועוד, אך הוא בשלו שעדיין אין זה מספיק מכיון שהוא שאר בשרו קרוב אליו ביותר, וכאן לא היה יכול להתאפק עוד וצעק מקריות ליבו הלא אתה אבי. כמ"כ אנו מבקשים מתחילה רק מתנת חנם, מגודל הבושה, ואח"כ מבקשים יותר, ואח"כ צועקים אנא א-ל נא הושע נא והושיעא נא, כי הלא אבינו אתה.

"דברי שמואל" (פלונים) לקוטי, עמוד ר'

שמיני עצרת

שמעתי מאדמו"ר הקדוש רבי מנחם מענדל מווארקין זצ"ל: אז איתם ונקיתי מפשע רב (תהלים יט, יד) אי"ז הוא שמיני עצרת, כלומר, שבשמיני עצרת נקיתי מפשע רב. (מכת"ק אדמו"ר זצ"ל, וראה ביאור הענין ב"אמרי דוד" ע"ת פ"ב).

הרה"ח רבי נח נד וינטרויב זל, "בישיבת חכמה, (ירושלים תשנ"ד) ע' ש"י.

שמח"ת-שמחה בתורה

מה שקורין שמחת תורה, הוא שכיון שיש לבניי שמחה בימים אלו של החג מניחים השמחה בתורה.

שמע"צ ושמח"ת לכל השנה

אמר הרב זלכה"ה (הס"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע) בזה"ל: אויף שמיני עצרת ושמח"ת וויא אזוי יידין זענין זיך נוהג בשמחת תורה - בשעת שמחה אזוי ווערט דאס דער רושם און גלעד אופ'ן גאנצען יאהר [איך שיתנהג האדם בשמחת תורה בשעת שמחה, כך ישאר מזה הרושם וגלעד לכל השנה].

מכתבי הרה"ח ר' אלחנן אייזן זל, "פרסות ישראל" (ירושלים תשס"ב) ע' קנ"ב טו"ב

מחילת עוונות בשמח"ת

ידוע בשם צדיקים כי יום שמחת תורה מעלתה גדולה כיום הכיפורים, שבו נמחלים עוונותיהם של ישראל, אלא שביום הכיפורים באה הכפרה על ידי עינוי וצער, וביום שמחת תורה באה המחילת עוונות על ידי השמחה בתורה הקדושה.

כ"ק מרן אדמו"ר מעלעב זצוק"ל, "צרופה אמרתך" (רמת-לעלוב ב"ב תשס"ב) ע' כ"א

אורחים בעת ההקפות

הקאז'ניצער מגיד זי"ע סיפר פעם בשמחת תורה - שהיה לו אז בשנה ההיא בעת ההקפות מצב רוח מיוחד מאד יותר מאשר בכל פעם, וחתנו (הרה"ק ר' אבי עזרא זליג שפירא זי"ע אביו של המאגלעניצער זי"ע) שאל אותו מדוע הוא כעת במצב רוח יותר מכל פעם, ואמר לו הקאז'ניצער מגיד שהיו לו עכשיו אורחים חשובים בהקפות, וסיפר, כי בעולם העליון נמצא אביו הרה"ק ר' שבתאי זי"ע ביחד באותו היכל עם "יוחאי" אביו של רשב"י.

כ"ק מרן אדמו"ר מטשערנאביל שליט"א, "קונטרס דברי תורה" (ב"ב תשנ"א) ע' רל"ז

הרה"ק משינאווא בהקפות

דו"ז הרה"ק משינאווא זי"ע היה גבור עצום ובהיותו בן שמונים עוד רקד על השולחן בשמחת תורה כנער, בזמר אגיל ואשמח כשהוא מפזז ומכרכר בעוז כששענות רצופות, כידוע מנהגו בקודש שאצל ההקפות היה מקצר אבל הזמר אגיל ואשמח אך אצלו כששענות.

כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זצוק"ל שיעור חומשי" בחוקתי תשל"ו, ד"ת ארה"ב, תשמ"ד - גליון לב, ע' ט"ז

שמיני עצרת רגל בפני - עצמו

מספרים על כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר ז"ל שהרופאים הזהירו אותו שלא ירקוד בשמיני עצרת ושמחת תורה, בעת שסבל ממיחושים נוראים על רגליו, והוא לא שמע לצייווי הרופאים ואמר בדרך צחות "שמיני רגל בפני עצמו", (סוכה מ"ח ע"א) דהיינו דבימים אלו יש רגליים אחרים.

הרה"ח רבי ישראל שמעון קסטלניץ זל, "תבין לבם" (ב"ב תשס"ב) ע' קע"ג

ישועה בזכות הריקודין

שמעתי כי רבינו בעל "ישמח ישראל" זי"ע, ראה איש אחד ששמח מאד בשמחת תורה, ועשה תנועות משונות ברקידתו לכבוד התורה, עד שהיה נראה כאחד שיצא ח"ו מדעתו. ואותו האיש היה חשוך בנים ל"ע, ואמר רבינו זי"ע כי מיכל בת שאול מתה ששחקה על דוד המלך שביזה עצמו לכבוד התורה, קיבלה עונשה שלא היה לה ולד עד יום מותה, ומכיוון דמדה טובה מרובה ממילא מי שמבזה עצמו לכבוד התורה ראוי שיהיה לו ישועה ויזכה לבנים, ונתקיימו דברי רבינו ובאותה שנה נפקד אותו האיש בן זכר.

כ"ק מרן אדמו"ר ה"אמונת משה" זצוק"ל, "צדיק באמונתו" (ב"ב תשס"ב) ח"ב, ע' ק"ט

שמחה לגמרה של תורה

פ"א בליל שמחת תורה פתח רבינו (הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק) זצ"ל את דלת חדרו הפונה לכיהמ"ד ושאל את המסובין, מה השמחה בסעודה שעושין לגמרה של תורה, ולא ענו אבל הוא ז"ל השיב בעצמו כי השמחה היא שיודעין שגמרו את התורה ועדיין לא התחילו כלום, ומפני שיודעים זאת לכן באה השמחה.

הרה"ח רבי ישראל יעקב ארטן זל, "אמת ואמונה" (ירושלים תשס"ג) ע' שס"ה

בעת החותם

שמעתי מפ"ק (של ה"אהבת ישראל" מוויז'ניץ זי"ע) ביום שמחת תורה בהשלחן האחרון, שאמר תורה עה"פ בפרשת ראה (ט"ו י"ג) ויבי ת'שלחנו ח'פשי מעמך שהוא

ר"ת "חות"ם", שמבקשין מהשי"ת, שבעת החותם לא תשלחנו ריקם, רק הענק תעניק לו מצאנך מגרנך ומיקבך, שתתן לבניי הענקה מכל טוב עכדח"ק.

הרה"צ רבי אליעזר פיש זצ"ל - אבד"ק מאנא-סאלקא, "נעם שוח" (ברוקלין תש"ס) ע' קי"א

עצרת תהיה לכם

סיפר לי אברך חסיד ומופלג א', שפ"א ביו"ט של שמיני עצרת בעת שעמד אצל השלחן הטהור, ורבינו הקדוש (הגה"ק בעל "אבני נזר" מסוכטשוב זי"ע זצ"ל) ישב אז בדביקות נפלאה שאין לשער כדרכו בקודש, הנה פתאום באו לו על מוחו מחשבות לא טהורות, והתבהל בעצמו מה זאת היתכן שבמקום קדוש כזה יהי' לו הרהורים כאלו, וכל מה שרצה לעשות פעולה לדחות ממנו וצייר נגד פניו גם השם הוי"ו ב"ה, תקפו אותו עוד בכה יותר רח"ל וציירו לפניו דברים מאוסים והרהורים פסולים עד למאד, והי' העולם חשך בעדו כי לא הי' עוד בכחו לשית עצות בנפשו, רק צעק במרירות בתוך לבו וחשב רבש"ע מי יתן שיהי' יודע הרבי ממלחמה שלי עכשיו כי רק הוא בודאי בכחו לעזור לי, וחשב עוד אולי באמת מזה הטעם באו לו עכשיו המחשבות הנ"ל מפני שעכשיו יש זמן להעלותם ולתקנם כידוע מ"ש הבעש"ט הק' בעניין המחשבות בתפלת מנחה בעש"ק אבל הוא לא הי' לו כח לזה ועמד כך במרירות ובלבו ביקש עזר מהשי"ת, והנה באותן הרגעים שחשב כן בלבו פתח רבינו הק' זצ"ל את עיניו מדביקותו הגדולה והתחיל לומר תורה עה"פ עצרת תהי' לכם שעצרת היא מלשון כי אשה עצורה לנו וכמו ועצרת את השמים היינו שהשפעת הקדושה של יום זה אין להחיצונים בו שום אחיזה והוא נמנע מהם, וז"ש "עצרת תהי' לכם" דייקא ולא להם, וגם חג השבועות נקרא מה"ט עצרת כי בתורה אין להם אחיזה כמו בשאר מצוות כידוע, ואמר בזה"ל: ווען מען שטעקט אריין דעם קאפף אהן תורה שבוע"פ האט מען אפראיע וועלט, ואז הגביה את עיניו הקדושות והביט כרגע בפני האברך הנ"ל ואמר בקול: אין מתן תורה זענען זייא קיין שום מחותן נישט, ואמר לי האברך הנ"ל שבזו הרגע ממש הרגיש איך שבורחים ממנו כל המחשבות לא טובים כאדם שבורח מפני החץ שלא ישיגנו. ונעשו תיכף מחשבותיו ושכלו בהירים וזכים עד למאד והי' יכול להתגבר במחשבות קדושות וטהורות יותר ויותר באין שום מפריע ולא ידע עוד משום מסך המכנידיל, ושום אדם זולתו לא ידע מאומה מכל מה שפעל ויתקן אז רבינו הקדוש ברוח קדושתו ותורתו זיע"א.

"אביר הרועים" (מוכטשוב) ע' ע"ה, אות קב"ט

מי שברך - דוד ושלמה

זקני קוד"ק מרן מרוז'ין זיע"א, נתן טעם מדוע בכל ימי החג אומרים הו' אושפיזין, ומסיימים יוסף דוד, ובשמחת תורה במי שברך לעולין בתורה אומרים דוד ושלמה, לרמז שעי"י קדושת הרגל שמיני עצרת ושמחת תורה, גורמים ישראל שעי"י אחדותם בשמחת התורה, ופשה שלמה מלך שהשלום שלו אשר משכין ביום קדוש זה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, וביום לבין עצמם שלום על ישראל.

כ"ק מרן אדמו"ר ה"בנת מרדכי" מסידורה זצוק"ל בשו"ט פ"ר כי-תבוא תשכ"ג, "מסילות" שבת תשס"ג, ע' 21

בשמחת תורה מסיימין למתחילין

סיום תהי"ק באות למ"ד, והתחלה באות ב' שהוא תיבת לב כנודע. היינו ע"ש הכתוב ונתתי לכם לב חדש. פ"י לב חדש היינו ע"ד שאמרז"ל יהיו ד"ת חדשים עליך כאילו היום נתנו, פ"י ועדיין לא עשה מאומה רק היום הוא שמתחיל לעסוק בתו"מ. וזהו הענין שבשמחת תורה מסיימין התורה ומתחילין תיכף מחדש. להראות שד"ת חדשים עלינו. ואחר כל עסקינו בתורה כל השנה, עדיין אנו עומדים בראשית והתחלה כאילו עדיין לא למדנו כלום.

"דברי ישראל" (מודרין) בראשית, דף ג' טו"ב

שד שלא ירגל לשקרה

לפרש דברי הפייט (רשות לחתן בראשית) לשמחת תורה, "על זאת מתכיפין התחלה להשלמה בתדירה שד שלא ירגל בעם זו לשקרה", ופ"י הפייט הוא עפ"י המדרש הובא בסידור כל בו (קריה"ת במועדים, ע"ש, ועי' משה תתקע"ז), שבשעה שסיימו ישראל את התורה, הולך השטן לפני הקב"ה לטקרה עליהם, ואומר, ישראל לומדים תורה ואינם מסיימים אותה, ומיד כשמסיימים אותה, אומר לו הקב"ה הלא סיימו אותה, והוא משיב אעפ"י שמסיימים אינם מתחילים אותה, וכשמתחילין אותה ע"י חתן בראשית משיב הקב"ה הלא התחילו, נמצא שאין יכול לטקרה, ועל שם זה נקרא שמחת תורה, עכ"ל. וזה כוונת הפייטן בדרך פשוט.

"ישמח ישראל" בראשית, דף א' טו"ב

הלילות הגדולים

אחר ימי הסוכות, היה פתגם שגור בהיכלו (של הרה"ק רבי לייבל אייגר מלובלין זי"ע): "עם האט זיך גענדיגט די גרויסע טעג יעצט הייבט זיך אהך די גרויסע נעכט" [נגמרו הימים הגדולים, ועתה מתחילים הלילות הגדולים] הרב מנחם מענדל איגר ז"ל מלובלין(ג.י.)

הרה"ג ר' שמעון הירשלער שליט"א, "יהודה לקדשו" (ת"ת תשנ"ט) ח"א, ע' צ

אמרי קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א על סוכות

והנה כי כן כאשר צייתה לנו התורה (דברים טז, טו) והיית אך שמח, ודאי ניתן לנו גם הכח לקיים המצוה, ובשביל לקיים מצוה זו הלא צריך שלא יחסר לנו מאומה ונזכה לשלימות, א"כ ההכרח נתן שבכח מצוות החג נוכל לזכות להוושע בכל מילי דמיטב, כדי שנוכל לקיים מצות השמחה כראוי וכיאות.

כ"ק מרן אדמו"ר זצלה"ה הכ"מ זי"ע היה מרגלא בפומיה בשם המהר"ל ז"ל (נתיבות עולם נתיב השלום פרק א) על הכתוב (משלי יב, ה) וליועצי שלום שמחה, כי השמחה לא תיתכן זולת אצל האדם המרגיש שלימות בנפשו, לא כן האדם שחסר לו דבר מה, בלתי אפשרי שיהיה במדריגת השמחה באמת, מחמת כי חסר לו בשלימותו.

וכן יהי רצון שנושע כל אחד ואחד בהישועה הנצרכת לנו, בבני חיי ומזוני, וזיווגים הגונים, זרע של קיימא ונחת מיוצאי חלצינו, ונזכה לשנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה, אמן.

*

אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות, היינו כי כאשר מופיע ביקרו אור קדושת המועדים והימים טובים, נתעורר אצל כל אחד ואחד מישראל תוכן הנקודה הפנימית האמיתית שמוטבע בקרבו, הנקודה הישראלית, מה שהוא מעם המובחר שבו בחר השי"ת מכל העמים ורומם אותו מכל עם ולשון, כמאמר כ"ק מרן אדמו"ר הרבי רבי בונם מפשיסחא זצלה"ה זי"ע 'ורוממתנו מכל הלשונות' - 'ס'איז נישט דא קיין שום אויסדריק [אין קיין שום לשון] זאל אויסדריקען דעם רוממות פון קדושת ישראל' (רמתים צופים אליהו רבא פרק ו אות ה), ואע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי (מגילה ג), ובדאי בכל יו"ט מתרומם ומתנשא בלבו ובנפשו פנימה הנקודה היהודית, בפסח מכח ענין יציאת מצרים, בשבועות ע"י אור מתן תורתנו, בר"ה ע"י ההתבוננות בהשגחתו הפרטית ית"ש כמו שאמרו חז"ל (ביצה טז). מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה וכו', ביוהכ"פ ע"י מחילת העוונות, ובסוכות ע"י שהכניסנו לענני הכבוד צלא דמהימנותא צלא דקוב"ה (ע"י זוה"ק ח"ג קג). וכמו כן בשבת קודש שהוא 'תחילה למקראי קודש' (קידוש של ליל שבת), והוא ראש וראשון בפרשת המועדים (ע"י ויקרא כג, ב-ג), בודאי ג"כ נתעורר הנקודה הפנימית הטהורה שבנפש הישראלי.

*

הושענא רבה

בראש השנה יכתובו וביום צום כיפור יחתמו (פיוט ונתנה תוקף), ובהושענא רבה חותמים חותם שני (משנת חסידים מס' סוכה פרק ט), כדאיתא בספה"ק ישמח ישראל (סוכות אות כז) שהוא נחתם בחותמא דמלכא, שם אהי' (ע"י תיקו"ז קד. שער הכוונות דרושי סוכות דרוש ט), שהוא גימטריא כ"א, נגד כ"א יום מראש השנה עד הושענא רבה.

ולבאר הענין אפשר י"ל על פי דברי קדושת מרן אדמו"ר הזקן זצלה"ה זי"ע (ישמח ישראל שם אות לא) מה שנקרא יום זה בגמרא (ע"י סוכה מב:) יום ערבה, הוא מלשון ערוב עבדך לטוב (תהלים קיט, קכב), שפירש רש"י ז"ל מלשון ערבות, גארנטיא"ה בלע"ז, שזה הוא שטר ערבות שנותן אחד לחבירו להבטיח שאף גם אם עתה אין לו

לשלם ישלם ויפרע אח"כ, בזמן העתיד, וכן כאן ביום הזה השי"ת ערב בעדינו שנשמור ונקיים המצוות ומעשים טובים, ונעבוד אותו ית' בתורה ותפילה בכל לב ונפש מעתה ועד עולם, היינו לאחר שעברו הימים הנוראים, אשר בהם נשפע יראה ממרום שנתעורר לתשובה מיראה, וגם ימי חג הסוכות שנשפע בהם התעוררות תשובה מאהבה, הנה בא יום ערבה, שבו השי"ת ערב לישראל שיעשו רצונו ית' בלב ונפש חפצה.

ויוכל להיות שאף מי שעד עכשיו לא נתעורר עדיין, וכעת עוד אין בידו כלום, הנה לעת כזאת היכולת בידו לכלול עצמו בכלל ישראל ולהתחיל מכאן ולהבא, כבריה חדשה, לעבוד את השי"ת ולעשות רצונו, ולאשר כי השי"ת ערב על הכלל ישראל שיעבדוהו בלב ונפש, והוא כולל עצמו בהכלל ומתחיל מחדש, הנה הוא זוכה בכלל ישראל להשלים את התחלתו לעבדו בלבב שלם.

וזהו הענין שהחותם הוא בשם אהי', כי זה הוא ענין השם הקדוש אהי', כדאיתא מהרה"ק המגיד מקאזניץ זצלה"ה זי"ע (אור ישראל תיקו"ז לט.) אהי' פירושו זמין אנא למהוי (ע"י זוה"ק ח"ג סה:), היינו שעדיין לא עשיתי כלום, רק הנני ממליך את השי"ת עלי מכאן ולהבא, ומעתה אתחיל לתקן, ובזה השי"ת חותם אותנו לטובה, על שם העתיד, על סמך התורה ומצוות התפילות והבקשות ואמירת תהלים שעתידיים אנו לעשות מכאן ולהבא, ובכח זה מטיב לנו החתימה.

ה' יטע בלבינו אהבתו ויראתו ולעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם ובאמת מעתה ועד עולם, ויזכנו לגמר חתימה טובה ופתקא טבא, כל אחד ואחד בהצטרפותו, בבני חיי ומזוני, בתוך כל ישראל, ונזכה לשנת גאולה וישועה, אמן כן יהי רצון.

*

שמחת תורה

ובכח ע"ד זה היא השמחה בשמחת תורה, כאשר שמחין ועושיין בו סעודת משתה לגמרה של תורה, הננו מתחזקים ושוכחים את כל הדאגות והאנחות, שלא לשאול ולדאוג מאומה, לא על ימים רבים ולא על עושר וכיוצא, רק לשוש ולשמוח בשמחת השי"ת ותורתו הקדושה, ובכח זה בודאי נזכה גם לתורה, שיהיו לנו דברי תורה מאירים ומשמחים כנתינתן מסיני, וגם השי"ת יושיענו מכל דאגותינו ואנחותינו, ויתן לנו עושר וכבוד ואריכות ימים.

עבודת הימים

נכתב ע"י הרב משה רוזנברג הי"ו

עבודת הימים ראש השנה-עשרת ימי תשובה-יוהכ"פ-סוכות-שמח"ת ושמ"ע

קבלת עול מלכות שמים במחשבה- בראש השנה, בדיבור- ביוהכ"פ ובמעשה- בחג הסוכות

במשנתם של מרן רבה"ק הישמח ישראל זי"ע והרה"ק בעל האור המאיר זי"ע

מלוקט מלשונם הקדוש בעריכת הכותב ועפ"י הבנתו.

מאמר שני מתוך שתיים-

בראש השנה אינו כי אם בסוד קבלת הלב, אנו ממליכין מלכותו עלינו, ואחר כך בסוכות ימינו תחבקני, שאז מכניסין את בחינת הדעת שקבלו על עצמם בראש השנה, לידי עובדא ומנענעים הלולב ומיניו לשית סטריין, וגמר היחוד בשמיני עצרת.

וכן כתב הישמח ישראל בשמ"ע (אות לה) זי"ע: דר"ה ויוהכ"פ הוא כנגד המוחין, לתקן המחשבה שבמוח והלב לשעבד כל תאוות לבנו לעבודתו ית"ש, והמח והלב נקראים חכמה בינה, ודעת היא כוללת המוחין, ובחג הקדוש הסוכות הוא לתקן הז' מידות למשוך הדעת להמדות...

איתא בכתבי האר"י זלה"ה (פרי עץ חיים שער ראש השנה פ"א) זי"ע: סוד (שה"ש ב, ו) שמאלו תחת לראשי, ואחר כך בסוכות, ימינו תחבקני, ובשמיני עצרת גמר בחינת היחוד, ע"ש עומק דבריו, ומי יכול לעמוד על סודו, ולהבין הדבר בפשיטות.

וביאר דבריו הרה"ק בעל האור המאיר זי"ע והעתיק את דבריו מרן רבה"ק הישמח ישראל זי"ע זי"ע: כי הנה באמת כוונות השופר ותפלות ר"ה, ומצות אתרוג עם הלולב וסוכה, הכל עולה בקנה אחד - כי באמת ענין כוונות ראש השנה עד כלות החג, הכל ענין אחד, להכין אותה ולסעדה בקומה שלימה ובנויה בגבורות וחסדים, והכל תולה בקישוט ונקיית מדותיו, להיות טהור וזך בהם כמבואר אשר

במאמרינו הקודם בראש השנה ביארנו בהרחבה על ענין הדעת והמידות, ושראש השנה הוא לתקן הכל בדעת, וכעת בסוכות הוא הזמן למשוך הדעת להמדות.

סוכות

ההפרש של ראש השנה משל עתה, הגם שכוונתם עולם בקנה אחד כמבואר, אמנם החילוק, בראש השנה אינו רק בסוד קבלת הלב לבנות קומת השכינה, ובסוד הדעת, ועתה בחג, מכניס הדעת בשית סטריין בעובדא ממש כמבואר, לבנותה בחסדים, ומיום הראשון עד כלות החג, הענין לבנותם בגבורות וחסדים, וכמאמרם ז"ל (תיקון"ז ת' יג כט, א. ויק"ר ל, ב) מאן נצח דינא, מאן דמאני קרבא בידיהו, כלומר המאני קרבא שהלחמו ביום קרב ומלחמה בראש השנה, מול צר הצורך ומעיק לשכינה, אז עיקר המלחמה תולה במלולא, בזריקת החצים מתורה ותפלה ותקיעת שופר, ועתה בעובדא, ולוקחים המאני קרבא בידיהו ומראים בעצמם כנזכר מהות הנענועים, ובודאי נצחו דינם בראש השנה גם כן, כי באמת ענין כוונות ראש השנה עד כלות החג, הכל ענין אחד, להכין אותה ולסעדה בקומה שלימה ובנויה בגבורות וחסדים, והכל תולה בקישוט ונקיית מדותיו, להיות טהור וזך בהם כמבואר.

ולכן אחר שקבלנו עלינו בסוד הדעת לעסוק תמיד בבנין קומתה, אחר כך בא תיכף חג הסוכות, לגמור הענין בעובדא ממש בבחינת ימינו תחבנקי, שאז מכניסין את בחינת הדעת שקבלו על עצמם בראש השנה, לידי עובדא, וזה הוא כוונת ימי הסוכות להמשיך המוחין אל המדות, שנזכה להשאר אצלינו ע"י אור עצומו של יוה"כ ולעבוד בו להביות"ש, וכמו דאיתא בזוהר (ח"ג לא, ב), אשר בכל השנה במלולא תליא, והשתא בעובדא, שאנו עושין כזה בעובדא ממש, וכמו דאיתא בזוהר (ח"ג לא, ב), אשר בכל השנה במלולא תליא, והשתא בעובדא, שאנו עושין כזה בעובדא ממש, ומנענעים הלולב ומיניו לשית סטריין, בכדי להכניס הדעת בהמדות, ולא בפה רק בסוד קבלת הלב כמו בראש השנה, ובאמת זהו תכלית ועצם תענוגו יתברך, ולכן עתה זמן השמחה וימינו תחבנקי.

כלל הנשמע, שפרטי הכוונות מצות סוכה ולולב עם מיניו, תולה מאז מיום ראש השנה כאשר קבל על עצמו עול מלכות שמים שלימה לבנותה ולתקנה בפרטי עובדותיו, עתה הוא זמן גמר כוונתו שבלב, לעשות בעובדות ממש כמו שמראה בעצמו עם הלולב ואתרוג. כי עיקר רצונו יתברך להכניס הדעת שקבלנו עלינו בראש השנה לעובדות, כי כל זמן שהאדם בסוד המחשבה בנקל לו לעבוד עבודתו, מה שאין כן בעשות מעשה ההכרחים, כי בלתי אפשרי להיות תמיד במדריגה גבוה, והאדם צריך לאכול ולשתות וכדומה מצרכי הגוף, אשר כל אלו המדריגות המה תחת הזמן, וגם להם מקום מוצא ושורש במקור העליון אורות עליונים, לזה ציוונו הקב"ה תיכף אחר ראש השנה ויום כיפור ליקח לולב ואתרוג המורים כללות ז' ימי הבנין כנודע, ועיקר הכוונה לנענע סוד הדעת שקבלנו עלינו בראש השנה להכניסו בהמדות, לעשות פרטי העובדות הכל בהתקשרות, ולהעלות התחלקות המדריגות למקום אחדותן.

ע"י מצות סוכה

ע"י עשיית מצות סוכה ולולב אנחנו מעוררים כח וחיות בהמדות הקדושים, בכל מדה ומדה ביום החג השולטת אז מדה זאת, וביום הראשון אנו מעוררים חסדי ד' לשמרנו ולברכנו בכל מיני ברכות כרחמיו וכרוב חסדיו, וביום שני היום הזה אנו מעוררים גבורותיו של הקב"ה להיות ניכרים בפועל שהוא שומרנו ומצילנו, וניכר לכל שהקב"ה הוא בעל מלחמות, היינו בעל על המלחמות, ופחד יצחק יתן על צרי בני יעקב עבדו, ועלינו הוא מעורר מדת חסד שבגבורה, ומאן דנסיב כידון בידו הוא נצח כמאמרם ז"ל (ויק"ר ל', ג, ע"ש).

ע"י האושפיזין

ולתקדש וליטהר בכל ז' מדות הקדושים ע"י סיוע ועזר, ובחינת עיבוד נשמות מאושפיזין עילאין קדישין, וזה 'שבתי בבית ה' כל ימי חיי', ימי חיי נקראין בזוה"ק (ח"ג מ"א. ע"ש) שבע מדות הקדושים,

ימי הבנין, 'לחזות בנועם ה', נועם ד' הוא בינה, נועם העליון (זוה"ק ח"א ר"ט), לראות איך אימא עילאה מרחפת על בני' ומקיף אותנו, ולבקר בהיכלו, להמשיך אורה עד מדת המלכות שנקרא היכל, וה' בהיכל קדשו, ושאזכה לידע כי יצפנני בסוכו, להיות צפון וטמיר מכל המקטרגים ומכל הרודפים, ושאדע זאת בידיעה אמיתית ורא' חושית בעינים פקוחות ושכל זך וטהור, אמן.

וע"י ד' מינים

אנו נוטלין הלולב עם מיניו, המורים כללות ז' ימי הבנין כנודע למשכיל, ומנענעים אותו הדעת שקבלנו עלינו בראש השנה להמליך מלכותו בשית סטריין, ומורים בעצמינו היות בחינותינו בעבודת הבורא ברוך הוא, כי אם כתינוק המוטל בחיתול אמו, לבלתי ירים יד ורגל ושום תנועות אבר, כי אם אשר תלמדנו אמו, ומתירו מחיתולו, ואם תרפנו הרי נופל לארץ וחשוב כגולם, כן אנחנו בני ישראל מראים בעצמינו, עם נענועת הלולב עם מיניו, אשר לכל צד שאנו פונים מכניסים לשם הדעת, לבלתי עשות שום פעולה גדולה וקטנה, מהו' קצוות שהמה בחינת אהבה ויראה והתפארות וגו', אשר באלו המדות תולה מעשה בני אדם ותחבולותם, כל ימי חייהם, [ולזה רמז בספר יצירה (פ"א מ"ד): וגם יש לרמוז בנענועת הלולב לכל פינות, פנה לדרום וחתום ביה", וצריך לכוון אותו הצרוף הנוגע למדות דרום].

אמנם ידע נאמנה שלא בכוונה לבד תולה הדבר, כי אם כמעשהו בחוץ, איך שנוהג את עצמו עם זאת המדה לנקותה ממום מגע נכרים, ממדות הפכיים, וזהו הרמז במלת פנה לדרום, כלומר יפנה מדות דרום המורה חסד (זוה"ק ח"א רנט, א), בחינת אהבה, יפנה אהבתו וינקה ממום מגע נכרים, אהבת ניאוף וכדומה מאהבות לא טובים, וכן פנה לצפון, המורה מדות היראה, יפנה וינקה זאת המדה בתכלית הזכות מכל סיג, בלתי יראת הרוממות הנוגע אליו יתברך, וכן הכוונה פנה למזרח למעלה ומטה, בכלם הכוונה על דרך האמור, וזהו תכלית הכוונה עם צרופי שני השמות שבשית סטריין, לחקוק בלוח לבו אלו השמות, חקיקה שאינה מחוקה, באמצעות פעולותיו ככה חוקק צירוף השמות כנזכר לעיל, ונמצא בחינת צירופיהם אינה תולה באמירה לגבוה וכוונת הלב לבד, כי אם בעובדא ממש, ככה נקבע צירופי שמות שבו' קצוות, וככה כחו יפה לנענע הלולב עם מיניו לשית סטריין המורה מדות הקדושים, להכניס בהם הדעת, והלולב עם מיניו בעצמם, הם הם הז' ימי הבנין מחסד עד מלכות, אנו מנענעים אותם ומעלים עד השורש שלהם, והיינו כנזכר בהיות המשכיל משים רוחו ונפשו יומם ולילה, לחבר חכמה עלאה בחכמה תתאה, בהשכיל לב שבכל דבר בעולם שם שם לו חוק ומשפט לעבוד עבודת הבורא, ליקח לעצמו רמיזא דחכמתא, להשיג מגשמיות אורות עליונים, על מה ברא ככה חכם הפועל בעולמו, בודאי הכל בחכמה, כי כל פעל ה' למענהו (משלי טז, ד), הכל בשביל קילוסו, ובזה כחו יפה להעלות ניצוצות קדושות שנתפזרו, מעלה אותם לשורשם ומקורם, וגם גורם הורדת השפע מרום המעלות, למדריגות התחתונים שנתעורר מחמתם.

[וזוה דאיתא בכוונות אחר שאנו מנענים ומעלים אותם אל השורש, ועל ידי הנענוע הזה הם מקבלים הארה משם, ואז אנו מורדיין אחר כך הארה לנוקבא מהם, וסוד הורדת אור זה לנוקבא, הוא כאשר תנענע ותוליד ותביא הלולב תכוון להמשיך ולהביא את סוף הלולב והדס וערבה והאתרוג במקום החזה שלך, וכשתנענע ותוליד הלולב למזרח, תכוון הבאתו שתיביאחו עד החזה ומשם לנוקבא, ונחה על ראש רחל, וכן בכל הרוחות תמיד בעת ההבאה תביא את הלולב ומיניו, כללות ז' ימי הבנין עד החזה, ומשם לנוקבא, ב' תתאה, ואז נשלם צירוף שם הוי"ה לערך בחינת צירוף השייך לאותו הרוח].

ומעתה תשכיל לדעת מאמרם ז"ל, מה ששאל ר' זריקא את ר' ירמיה, מפני מה מברכין על הלולב, להיות שעיקר הכוונה עתה בחג, להכניס הדעת שקבלנו בראש השנה אל ז' המדות כנזכר, ואם כן כללותם בכלל התיקון, ולמה יצא הלולב מהכלל לברך עליו דייקא, לזה אמר מפני שהוא גבוה במינו, כלומר להיות שבו כלולים כללות המדות,

ובאמצעות היסוד, עובר השפעה ושכינה מדעת הכללי, שאין בטבעי שאר המדות, לעלות כמוהו במקום גבוה דעת עליון להוריד משם הטפה, גמר היחוד של ראש השנה כמדובר, ודוק היטב.

והנה כלפי דברים הנאמרים, מה מאד צריך כל אחד מישראל, להתבונן בפנימיות מחשבתו וקירות לבו, לאנה פונה מחשבתו ומגמתו בקנין האתרוג והלולב, וידע אנוש בנפשו מה מעשהו מראש עד סוף, היינו מהות קבלת עול מלכות שמים בראש השנה, ומה מעשהו עתה בגמר העובדא, לאן פונה מחשבתו, ואפילו ידמה בנפשו שידוע כל הכוונות, עם כל זה לא כל מי שרוצה ליטול השם, יבא ויטול, ואפילו הפכפך מעשיו ולא קישט מדותיו, ואם כן מה יועיל בכוונותיו בנענועות הו' קצוות, ולכל פינה שהוא פונה, אינה דרך ימין, אלא מצד שמאל, שיש לו אחיזה במדותיו, וממילא אם הוא בעצמו אינו כלי מוכן ומוכשר, להיות קרוב עם הכנות רמ"ח אבריו להשראת אלהות, אינו כלום, ואינו מעורר למעלה, להיות רשמו ניכר באתערותא דלתתא, כי העיקר שיקרב אותן הכוונות אל השכל, לנהוג עמהם מלא קומתו מראש עד עקב, לדעת איך להתנהג את עצמו בעבודת הבורא ברוך הוא כל השנה כולה, כי עתה בחג שואבת רוח הקודש על כללות השנה, וכדאיתא במאמרם (בראשית רבה ע, ח) למה נקראת בית השואבה, שהיו שואבין משם רוח הקודש, והיו יתן אל לבו, מהות שמחתו שמשמח את עצמו עתה בחג, לערוך מחשבה שמחה זו מה עושה, אם ראוי לשאוב מחמתם רוח הקודש, והלואי שלא יצא מחמתה לחוץ, כנזכר לעיל (דף רצ, א) כי בשמחה תצאו חס ושלוש לגבול הקדושה, ובודאי לא דברו חכמים משמחה כזה, שאדם שמח מתענוגי אכילה ושתיה מרובה, ובגדי תפארת שעושים לכבוד החג, לשאוב מחמתם רוח הקודש, רק עיקר הכוונה בשמחת מצוה, במעלה על זכרוננו שזכה להיות מעבדי ה', ויעקב בחר לו יי, ומסר בידם סימנים שהם מהמנצחים ולא מהמנוצחים, מצמצום אורות בהירים נפלאים ונוראים, בדברי הגשמיים סוכה ולולב עם מיניו ואתרוג, אשר במקומם.

ואולי זה הוא כוונת האר"י ז"ל בכוונת הנענועים להמשיך הדעת להמדות, היינו הדעת הוא הראש שמשם שורש החיות, ר"ל להמשיך חיות להמדות מהמוחין שנק' שנות חיים, כי בר"ה ויו"כ שעברו הו' תיקון המוחין, ועתה בחג הסוכות שבו מצות הרבה מעשיות, סוכה, ולולב, אנו מתקנים מה שפגמנו בז' מדות הקדושים, וזה הוא ענין האושפזין כנודע, וצריכים אנחנו לתקן המדות ולהמשיך בהם חיות דקדושה, וחי בהם כתיב (ויקרא י"ח, ה'), וע"י עשיית מצות סוכה ולולב אנחנו מעוררים כח וחיות בהמדות הקדושים, בכל מדה ומדה ביום החג השולטת אז מדה זאת, וביום הראשון אנו מעוררים חסדי ד' לשמרנו ולברכנו בכל מיני ברכות כרחמיו ורכוב חסדיו, וביום שני היום הזה אנו מעוררים גבורותיו של הקב"ה להיות ניכרים בפועל שהוא שומרנו ומצילנו, וניכר לכל שהקב"ה הוא בעל מלחמות, היינו בעל על המלחמות, ופחד יצחק יתן על צרי בני יעקב עבדו, ועלינו הוא מעורר מדת חסד שבגבורה, ומאן דנסיב כידון בידו הוא נצח כמאמרם ז"ל (ויק"ר ל', ג', ע"ש). וזה דאיתא במתניתין (אבות פ"ג מ"ה) כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות וד"א, כנודע תורה שבכתב ותושיבע"פ היא תפארת ומלכות, וזהו כל המקבל עליו עול תורה הוא עומ"ש, היינו שממליך הקב"ה ע"ע ועל איבריו ושס"ה גידיו, מעבירין ממנו עול מלכות וד"א, היינו שעבודי עניני עוה"ז, שאם ידע שכל כחותיו הוא מכח עליון החופף עליו, ומד' מצעדי גבר כוננו, בושח והרפה הוא שישתמש עם כוחות ד' לעניני שעבודי עוה"ז.

*

ביאור הכתוב 'טובה חכמה מכלי קרב'

וזה ביאור הכתוב 'טובה חכמה מכלי קרב', מלת טובה, משמעו לשון הדלקה, כמו (שמות ל', ז) בהטיבו את הנרות, והכוונה לרמוז הנ"ל, להיות בחינת הטבה והדלקה לחכמה תתאה, היא השכינה, תולה בקישוט מלא קומתו של אדם, וככה גורם בנייה לערך אחיזת נשמתו

למעלה, כנזכר לעיל כמה פעמים, ולהיות עתה בחג הסוכות, עיקר קישוט המדות תולה במעשה המצוות אשר בידיהו, הלולב ואתרוג שהם נקרא מאני קרבא, וזהו 'טובה חכמה', השכינה הנקרא חכמה תתאה כמדובר, נדלקת ואתנהירת מכלי קרב, מוסב על הלולב עם מיניו ואתרוג, שהמה המאני קרבא אשר בידיהו, ובוזה כחם יפה להאיר אור בשכינה.

ובא להוכיח על פניהם, ראו מה החטא גורם וחוטא אחד יאבד טובה הרבה, ומשמעות חוטא, לשון חסרון, כמו אני ובני שלמה חטאים (מלכים א א, כא), והיינו, בהיות חסור אפילו מדה אחת שלא קשטה ותקנה כראוי, וכיון שחסר אחת מהנה המדות, נמצא הוא בעל מום במדה זו, וגם כן בקומה עליונה נוגע זה הפגם, לערך אחיזת נשמתו בשכינה, ואינה בחינת כלי מוכשר לקבלה, ונמצא להיות כי כן, מה יתן ומה יוסיף אפילו אם ינענע כל היום הלולב עם מיניו, המורים לחבור ז' ימי הבנין מחסד עד מלכות, ולכל פינה שהוא פונה מרשיע בעצמו, פנה לדרום מדות החסד, צריך להיות נקי וזך בכללות ז' המדות הכלולים בחסד, וכיון שהוא חסור אחת מהנה, אינו יכול להשפיע לנזקבא, ולגמור צירוף הו"ה, ואדרבה עושה פירוד והריסה בצירוף שכבר חתם הבורא ברוך הוא, כנזכר למעלה בדרוש (לעיל ש, ב), ומעתה תבין מה החטא גורם, ויאבד טובה הרבה, לו לעצמו וגם לשכינה, שאינה כלי מוכשר לקבלה בסיבתו ואחיזת נשמתו בקומתה, על כן יחדר האיש וילפת, הרוצה לגשת אל עבודת הבורא, ולהיות מן המהדרים במצוות לקנות אתרוג ולולב, מאד יתבונן על כל פרטי מעשיו וקישוט מלא קומתו, אם הוא ראוי לעובדא כזאת, ומה שיגרום בנענועת הלולב כנזכר, להיות מהבונים ולא מהמהרסים, ובודאי יתמלא בושח וכלימה, להשוות מדותיו למדות הבורא ברוך הוא, ואז יתכן לו גם כן כוונות של האתרוג עם הלולב כמדובר.

*

עבודה למעשה - מדת תפארת

להיות שקשה מאוד לייגע את עצמו בעמל רב ולטהר כל הז' מדות הקדושים, לא כמו שסוברין העולם, ונודע דכל מדה כלולה מז', ואם יזכה אדם לטהר ולתקן עכ"פ מדה אחת מהז' ממילא מתוקנים כל הז', כי אחת תלוי ונכללת בחברתה, ונקל לו אח"כ לאט לאט לתקן כל הז', וזה ששאל רבינו הקדוש איזו מדה יבור לו אדם לתקנה ושע"י יהיו מתוקנים כל הז', ואמר, שזהו מדת תפארת, וכל שהיא תפארת לעושי, רצוני כל דבר שיש בה תפארת יעלה אותה לעושיה, זה השם יתברך, שברא ועשה תפארת זה, כמו שאין להתפאר שום כלי בתפארתה כי לא עשתה א"ע רק ההתפארות להאומן שעשה הכלי, כן להבדיל אלף אלפי אלפים הבדלות אין להתפאר שום נברא בהתפארות רק להשי"ת שעשאו, וכמאמר אל"י ז"ל (תענית כ' ע"ב ע"ש ברש"י) לצד ההיפוך, לך לאומן שעשאני, ובמדה הזאת ממילא יהי מתוקנים בנקל כל הז' מדות הקדושים, ודפח"ח, כי נכונים הדברים עפ"ד"א, כי תפארת כולל כל הששה קצוות, ויאות הדברים למי שאמרם, כמבואר בסה"ק שרבינו הקדוש הי' נשמת יעקב אע"ה ומדתו תפארת אמת ליעקב. [הוספה מספירת העומר].

*

שמיני עצרת - שמחת תורה

וגמר היחוד בשמיני עצרת, אחר כלות פרטי התיקונים שהתחילו עשות מיום הראשון ראש השנה.

ביאור דברי המדרש

ביום השמיני עצרת תהי' לכם (במדבר כ"ט, ל"ה), ובמדרש ר' תנחומא (פנחס י"ז) הביאו רש"י ז"ל (שם כ"ט, ל"ו, ע"ש) למדה תורה ד"א שמי שיש לו אכסנאי יום א' מאכילו פטומות למחרת יאכילנו דגים וכו' עד שמאכילו ירק פוחת והולך כפרי החג.

ודברי המדרש תמוהין, וכי כך הוא הד"א לפחות והולך במצות הכנסת אורחים. וביותר הלא זה היום הוא שמיני עצרת שהקב"ה נתן רק לנו לבד ואין לזר חלק בו, וכמובא ברש"י (שם) מגמ' סוכה (נ"ה ע"ב) וכבר נתמעטו כל המקטרגים, ורק בזה היום נגילה ונשמחה בד'

[רק] אנחנו, ויום הזה הוא כולל החג הקדוש וכל הימים נוראים ויום המובחר מכל הזמנים, ולפי"ז אינו דומה המשל להמשל, כי בהמשל זה ההתמטות היא ההתקרבות ואהבה רבה לנו, ובמשל הוא להיפוך.

סוכות הוא הזמן לתקן הז' מדות-למשוך הדעת להמדות

ואולי כוונת המדרש הוא, דמבואר בספרים הקדושים (פע"ח שער הלולב פ"ג) דכוונת הנענועים הוא להמשיך הדעת אל המדות הקדושים, והגם שדבריהם המה רזין עילאין ועמקו ורמו מאוד נעלה, אך בדרך פשוט הוא,

ד"ה ויוה"כ הוא כנגד המוחין, לתקן המחשבה שבמוח והלב לשעבד כל תאוות לבנו לעבודתו ית"ש, והמוח והלב נקראים חכמה בינה, ודעת היא כוללת המוחין.

ובחג הקדוש הסוכות הוא לתקן הז' מדות למשוך הדעת להמדות, וזה בכל דרכיך 'דעהו' (משלי ג', ו'), היינו לתקן כל מדותינו, אהבה, ויראה, והתפארות, נצוח והודיה, התקשרות, ולהמליך את הקב"ה על כל חושינו, וכל מעשינו יהיו רק לה' בלי תערובת חלילה, ולכן מרומז הלולב ומיניו נגד ז' מדות הק', וכן ימי הסוכות המה נגד ז' האושפיזין, היינו נגד ז' מדות הקדושים, ולזאת בכל יום ויום מהחג הקדוש אנו מתקנים א"ע לקדש א"ע בכל הגוף בלתי לדי לבדו.

כמו ברפואות הגוף

וכן הוא ברפואות הגוף, כאשר הרופא ירצה לרפאות איש ידוע חולי שאינו יכול לעכל המזון אז נותן לו סמי תרופה לחזק האצטומכא וכח העיכול, ולדחות מעליו כל המפסידים העיכול, ומרגילו לאט לאט, תחילה מרשהו לאכול דברים קלי העיכול, ולדברים הקלים לא יצרך ליתן לו רפואות חזקים לסייעהו להעיכול כי הם מצד עצמם קלי העיכול, אבל אח"כ מרגילו בדברים גסים קשה העיכול, ולזאת, למאכלים האלו, מוכרח ליתן לו רפואות חזקים שסייעו לו להעיכול אף המאכלים הכבדים והגסים.

כן טוב עין - הקב"ה בעה"ב

כן טוב עין, הוא הבעה"ב, צריך להשפיע להאורח די מחסורו אשר יחסר לו, היינו לתקן כל הפגמים אשר בו, וכל החסרונות אשר חסר להאורח, וכמו שעשה אאע"ה לכל האורחים אשר היו אצלו, כמבואר במדרש (ב"ר ל"ט, כ"א) עה"פ ואת הנפש אשר עשו בחרן (בראשית י"ב, ה'), ולמדה תורה דרך ארץ איך לתקן האורח הזה, שלא ירצה

הבעה"ב לתקנו תיכף בפעם אחת ולהפרישו מכל רע אשר הורגל בו עד עתה וללמדו תיכף דרך הטוב הגמור, כי לא יוכל לקבלו, ויתנהג עמו לאט לאט, בתחילה ירגילו בדברים קלים שאדם דש בעקביו ולהפרישו לאט לאט מדברים קטנים, ולהרגילו להתנהג בקדושה בדברים הק' בתורה ותפילה ומצות, ולזה לא צריך לעבודה רבה, כי המאור שבה מחזירו למוטב, והתורה והמצוות יסייעו לטוב, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, ולדחות מעליו כל המחשבות זרות ופניות וגיאות אשר במעשה הטוב, ואח"כ בכל יום ויום מוסיף לו ומרגילו, אף כשיהי' משוקע בעניני עוה"ז, ובעת עסקו במשא ומתן ובתאוות העוה"ז המכוונים למאכלים הגסים, גם אז יקדש את עצמו במותר לו, ויעשה הכל רק לשם ה' בקדושה ובטהרה, וזה צריך עבודה רבה לזכות לקיים בכל דרכיך דעהו אף לדבר עבירה (ברכות ס"ג.), היינו אף בתאוות עוה"ז שיהי' הכל קודש.

כח קדושת החג הזה

ובהתקדש החג הקדוש שמיני עצרת אשר מניח נטלין ברכאין לכל שתא (זוה"ק ח"ג ל"ב. ע"ש), ונתעורר אור וחדוה בכל העולמות, והקב"ה מתפאר בנו עם ישראל עדת קודש, בכח קדושת החג הזה והאורות הקדושים שמאירים בו נוכל כאו"א ע"י השתוקקות אמת למשוך ע"ע קדושה, שיהי' קדוש אף בדברים הארציים להעלות הכל לדי'.

וזה הוא פירוש הכתוב ביום השמיני עצרת תהי' לכם, היינו שביום השמיני תעצרו ותכניסו קדושה גם בבחינת 'לכם' לכל צרכיכם (ביצה כ"ח ע"ב), שאף בעסקיכם בדברים הגשמיים יהי' הכל קדוש לדי', ולכם ולא לכלבים, שלא תערבו בו ח"ו שום מחשבות פיגול, לבל למסור ח"ו העובדות הללו להני כלבין דחציפין, ממילא מובן שבהמשל מראה באצבע תוקף קדושת היום, שהיום הזה הוא יום המובחר ובו נוכל להתקדש בכל ענינים בכל השנה כולה הבעל"ט שיהיה כל עבודתנו בקדושה ובטהרה אף דברים הארציים, והריעו לדי' כל הארץ.

יתן ד' גם בנו רוח קדושה והשתוקקות אמת להתקרבות לעבודתו ית"ש, וגם עלינו יזרח אור החג הקדוש הזה בכל השנה כולה, ונטהר ונקדש כל המדות וכל האיברים והגידים לעשות רצון ד'. (כתי"ק). תם ולא נשלם, שבח לקל בורא עולם.

נודב לע"נ

הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל - נלב"ע ה' תמוז תשפ"א ולע"נ האשה החשובה מרת רבקה בת הרב משה חיים ע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

נודב ע"י הרה"ח אהרן ברוך

וועלטשער הי"ו לע"נ אביו הרה"ח רבי יהושע העשיל בן הרה"ח רבי חיים דב ז"ל נלב"ע י"ח תשרי תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

עלון זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון

a13215113@gmail.com

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלון אשרי האיש" או במספר טלפון ("קהילות"):

073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

אין ניתן אכאם בפעולה, אלא פיננס לזכר אגודת אפרים

"יפוצו מעיינותיך חוצה"

קח לך זכות וחלק בהוצאות הגליון השוטפות מדי שבת בשבתו

לע"נ

מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

ע"י

הר"ר יקותיאל לבי שליט"א לע"נ מרת רבקה בת הרה"ח משה אריה ע"ה נלב"ע ביום שמחת תורה ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פיגנבוים הי"ו, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן-540321 ע"ש ישראל בנימין פיגנבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.